

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY ZDZIESZOWICE
NA LATA 2014-2020**

LUTY 2014

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	6
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	7
1.2. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	8
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	22
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	23
2.2. DEMOGRAFIA	25
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	27
2.4. KWESTIA DZIECKA	39
2.5. KWESTIA PRZEMOCY W RODZINIE	47
2.6. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	50
2.7. KWESTIA UZALEŻNIEŃ.....	56
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	58
2.9. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	59
2.10. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY.....	61
2.11. ANALIZA SWOT.....	68
2.12. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	75
2.13. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ I PROGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DO 2020	80
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	86
3.1. MISJA.....	87
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	88
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....	95
4. UWAGI KOŃCOWE	100

WPROWADZENIE

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy. W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w **Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zdieszowicach**.

W pracach nad strategią uczestniczyli przedstawiciele środowisk kultury, ochrony zdrowia, sądownictwa, policji, pomocy społecznej, przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zdieszowice na lata 2014-2020 jest kontynuacją poprzednich założeń zawartych w zapisie strategii, która obejmowała lata 2008-2013.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zdieszowice na lata 2014-2020 składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wstępnej, diagnostycznej i programowej.

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu – są w niej przedstawione: aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna, oraz analiza dokumentów strategicznych, z którymi powinna korespondować i być spójna strategia.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera charakterystykę gminy, informacje na temat sytuacji demograficzno-bytowej jej mieszkańców oraz diagnozę problemów społecznych gminy, opartą na badaniu źródeł zastanych oraz analizie specjalnie

skonstruowanych do tego celu ankiet i wywiadów. Diagnoza obejmuje następujące kwestie:

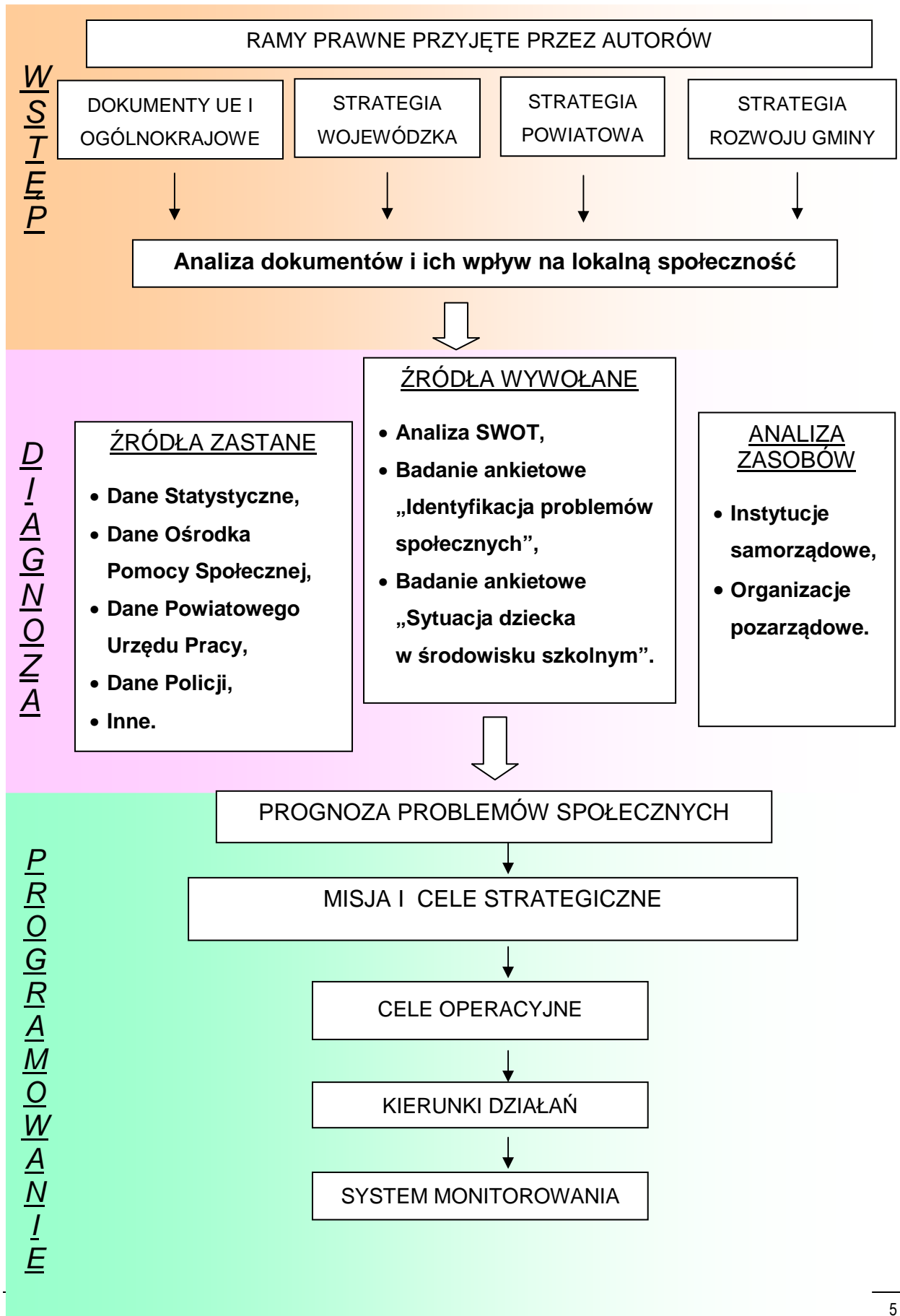
1. Marginalizacja i wykluczenie w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej;
2. Kwestia dziecka;
3. Kwestia przemocy;
4. Kwestia osób bezrobotnych;
5. Kwestia uzależnień;
6. Kwestia przestępczości;
7. Kwestia niepełnosprawności;
8. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy;
9. Analiza SWOT;
10. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych;
11. Prognoza problemów społecznych do 2020 r.

W podsumowaniu części diagnostycznej, po nałożeniu wyników dokonanej analizy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu gminnego, zostały wskazane najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej dokumentu. Ponadto pokazany został związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego.

W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i ewaluacji jej realizacji.

Przedstawienie graficzne metodologii opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zdieszowice na lata 2014-2020 prezentuje poniżej zamieszczony diagram.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, oraz zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna. Ponadto zawiera ona analizę dokumentów programowych opracowanych na poziomie kraju, województwa, powiatu i gminy, z którymi powinna korespondować i być spójna strategia.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r. poz. 182 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz. U. z 2010r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2011r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2012r., poz. 1356),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r. poz. 1456 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2012r. poz. 1228),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2012r., poz. 124),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz. 135 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2004r., nr 256 poz. 2572 z późn. zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, budownictwa socjalnego.

1.2. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zdzeszowice na lata 2014-2020 jest spójna z poniższymi dokumentami.

1.2.1. EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Z powyższego dokumentu wynika, iż Europa może się rozwijać w sposób inteligentny i zrównoważony, umie znaleźć sposób na tworzenie nowych miejsc pracy i określić kierunek rozwoju społeczeństw. Powyższe założenia można osiągnąć poprzez realizację wzajemnie ze sobą powiązanych priorytetów:

- wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność

gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Strategiczne cele które Unia Europejska zamierza osiągnąć do 2020 roku to:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat - 75%;
- przeznaczenie na inwestycje w badania i rozwój 3% PKB Unii;
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30% , jeśli pozwolą na to warunki;
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób młodego pokolenia posiadającego wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%;
- zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 milionów.

W ramach w/w priorytetów przygotowano siedem projektów przewodnich:

1. Projekt „ Unia innowacji” ukierunkowany jest na poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przerodziły się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy.
2. Projekt „Młodzież w drodze” ma za zadanie poprawę systemu kształcenia i tym samym ułatwienie młodzieży wejście na rynek pracy.
3. Projekt „ Europejska agenda cyfrowa” służy upowszechnieniu szybkiego Internetu oraz czerpaniu z niego korzyści przez przedsiębiorstwa jak i również gospodarstwa domowe.
4. Projekt „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” ma posłużyć większemu wykorzystaniu źródeł energii odnawialnej, modernizacji transportu, propagowaniu efektywności energetycznej, przejście na gospodarkę niskoemisyjną jak również niezależnianie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów.
5. Projekt „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” ukierunkowany jest na poprawę otoczenia biznesu, wspieranie rozwoju zrównoważonej i silnej bazy przemysłowej będącej konkurencją na rynkach światowych.
6. Projekt „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” służy modernizacji rynku pracy, lepszemu dopasowaniu popytu do podaży na rynku pracy przy wykorzystaniu mobilności siły roboczej.
7. Projekt „Europejski program walki z ubóstwem” zapewnia spójność społeczną i terytorialną w taki sposób, że korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia będą szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogą żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.2.2. KOMUNIKAT KOMISJI EUROPEJSKIEJ „INICJATYWA NA RZECZ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ”

Komunikat wydany został w dniu 25 października 2011 r. Komisja Europejska zwraca uwagę na znaczącą rolę jaką ekonomia społeczna odgrywa w strategii Europa 2020 w aspekcie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. W gospodarce społecznej w UE zatrudnionych jest ok. 11 mln osób, co stanowi 6% całkowitego zatrudnienia. Przedsiębiorstwa społeczne posiadają silne zakorzenienie lokalne, realizują cele społeczne i środowiskowe, wzmacniają spójność społeczną oraz zwiększają konkurencyjność gospodarki poprzez swoją innowacyjność. W związku z tym Komisja Europejska w Komunikacie zaproponowała szereg rozwiązań zmierzających do wzmocnienia roli ekonomii społecznej. Działaniami tymi są:

1) Poprawa dostępu do finansowania realizowana przez:

- uznanie przedsiębiorstw społecznych za priorytet inwestycyjny Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dalej EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej EFS);
- utworzenie ram dla etycznych funduszy inwestycyjnych;
- łatwiejszy dostęp do mikrokredytów.

2) Poprawa promocji ekonomii społecznej za pomocą:

- zwiększenia rozpoznawalności ekonomii społecznej;
- utworzenia publicznej bazy danych oznakowań i certyfikatów oraz platformy wymiany danych i informacji;
- zestawienia dobrych praktyk.

3) Poprawa otoczenia prawnego zakładająca:

- wydanie rozporządzenia ustanawiającego statut fundacji europejskiej;
- uproszczenie rozporządzenia w sprawie statutu spółdzielni europejskiej;
- silniejsze wykorzystanie elementu jakości w procedurze zamówień publicznych;
- uproszczenie stosowania zasad pomocy publicznej w przypadku usług społecznych i lokalnych;
- zwiększenie znaczenia kryteriów i warunków pracy w zamówieniach publicznych.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie w szczególności w zakresie poprawy promocji ekonomii społecznej.

1.2.3.KOMUNIKAT KOMISJI EUROPEJSKIEJ W SPRAWIE POLITYKI UE I WOLONTARIATU: UZNANIE I PROPAGOWANIE WOLONTARIATU TRANSGRANICZNEGO W UE

Komunikat został wydany w dniu 20 września 2011 r. Komisja podkreśla znaczenia wolontariatu dla tworzenia i rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego. Uznaje go za jeden z kluczowych czynników integracji i wzrostu zatrudnienia oraz element poprawy spójności społecznej. Zaznacza, że wolontariusze uczestniczą w kształtowaniu społeczeństwa europejskiego, a część z nich aktywnie współtworzy Europę obywatelską. Ponadto wolontariat przyczynia się do realizacji Strategii Europa 2020 (w szczególności do osiągnięcia do 2020 r. docelowej stopy zatrudnienia w UE wynoszącej 75 %). Dzieje się tak, gdyż wolontariat umożliwia zdobywanie i podnoszenie kompetencji oraz przystosowywanie się do zmian na rynku pracy. Oczywiście wolontariat nie może być traktowany jako substytut pracy odpłatnej, KE proponuje następujące działania zmierzające do propagowania wolontariatu:

- 1) promowanie wolontariatu transgranicznego we współpracy z państwami członkowskimi oraz poprzez unijne programy finansowania przyczyniające się do mobilności i międzykulturowego nabywania wiedzy przez swoich obywateli oraz do wzmocnienia ich europejskiej tożsamości;
- 2) tworzenie zachęt do wspierania i rozwoju wolontariatu;
- 3) uznawanie kompetencji i umiejętności uzyskanych w ramach wolontariatu jako doświadczeń z uczenia się pozaformalnego;
- 4) wzmocnianie powiązań pomiędzy wolontariatem a ochroną zdrowia i pomocą społeczną, szczególnie w kontekście starzenia się społeczeństw;
- 5) dalsze zorientowanie programów finansowania UE na kwestie wolontariatu oraz wprowadzenie ułatwień w kwestii orientacji w poszczególnych programach finansowych dedykowanych wolontariatowi.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie w szczególności w zakresie promowania i rozwoju wolontariatu.

1.2.4. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo została przyjęta 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w

perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne - Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Celem głównym Strategii staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Jest skierowana nie tylko do administracji publicznej. Integruje wokół celów strategicznych wszystkie podmioty publiczne, a także środowiska społeczne i gospodarcze, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym. Wskazuje konieczne reformy ograniczające lub eliminujące bariery rozwoju społeczno-gospodarczego, orientacyjny harmonogram ich realizacji oraz sposób finansowania zaprojektowanych działań. Strategia Rozwoju Kraju 2020 będzie również odniesieniem na gruncie krajowym dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. umowy partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej - WPR i wspólnej polityki rybołówstwa - WPRyb). Wskazane w Strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.2.5. KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU 2020

„Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 Nowy Wymiar Aktywnej Integracji„ jest programem rozwoju i stanowi dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii Rozwoju Kraju 2020” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz innych strategii rozwoju.

Program jest po konsultacjach wewnątrzresortowych, resortowych, konsultacjach związków zawodowych, związków pracodawców, konsultacjach instytucji pomocy i integracji społecznej oraz organizacji pozarządowych. Konsultacje trwały do sierpnia 2013r. Celem dokumentu jest również przedstawienie projektowanej polityki państwa w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w ramach warunku 9 Wspólnych Ram Strategicznych.

W kontekście nowej metodologii programowania rządu, za istotny element uznano wyodrębnienie problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego, jako część krajowych działań budowy Europejskiego Modelu Społecznego. Program został zapowiedziany w przyjętym przez Radę Ministrów 30 kwietnia 2013 roku, Krajowym Programie Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020” – Aktualizacja KPR 2013/2014. Tym samym, stanowi on realizację krajowej polityki społecznej, w szczególności celu szczegółowego 3 Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL). W grudniu 2010 roku Komisja Europejska przyjęła komunikat „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym: europejskie ramy na rzecz spójności społecznej i terytorialnej”, w którym przedstawiono sposób, w jaki różne dziedziny polityki przyczynią się do osiągnięcia tego ambitnego celu zmniejszenia ubóstwa i zwiększenia włączenia społecznego. Określono w nim również szereg działań towarzyszących, mających pomóc osiągnąć cel zmniejszenia ubóstwa oraz wyjaśniono koncepcję i sposób funkcjonowania platformy. Określono, że walka z ubóstwem i wykluczeniem musi opierać się na wzroście gospodarczym i zatrudnieniu oraz na nowoczesnej i skutecznej ochronie socjalnej. Interwencja innowacyjnej ochrony socjalnej musi być połączona z szerokim zestawem polityk społecznych, łącznie z ukierunkowaną edukacją, pomocą społeczną, mieszkalnictwem, zdrowiem, godzeniem życia prywatnego i zawodowego oraz polityk rodzinnych. W związku z możliwością korzystania ze środków unijnych na realizację określonych działań w latach 2014 - 2020 w ramach funduszy Wspólnych Ram Strategicznych (WRS), wszystkie kraje członkowskie, w tym Polska, zobowiązane są do spełnienia odpowiednich warunków ex-ante.

Celem głównym programu jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej. Następnie ustalono cele operacyjne oraz rezultaty nadrzędne.

Pierwszym celem operacyjnym są usługi dla aktywności i profilaktyki (ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży) a rezultatem nadrzędnym zapewnienie rodzicom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, który zwiększy szanse na

aktywizację rodziców, oraz umożliwi kompleksową profilaktykę zapobiegającą ubóstwu. Drugim celem są gwarancje dla przyszłości młodzieży (stworzenie szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzenia rodzin) a rezultatem nadrzędnym stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych umożliwiających młodzieży przygotowującej się do wejścia na rynek pracy, zdobycia niezbędnych kompetencji i umiejętności ułatwiających włączenie społecznie, aktywność zawodową i rozwój rodziny .

Kolejnym celem operacyjnym jest aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalnie środowisko a rezultatem nadrzędnym rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem oraz umożliwiających łączenie ról społecznych zawodowych i rodzinnych oraz udział w społeczności lokalnej opartych o zasadę partnerstwa publiczno –społecznego.

Czwarty cel to zapobieganie niepewności mieszkaniowej, rezultatem nadrzędnym ma być zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem umożliwiających stabilność rodziny i aktywizację zawodową rodzin, oraz zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności powodujące wykluczenie społeczne.

Ostatni cel operacyjny to seniorzy (bezpieczni, aktywni i potrzebni) a rezultatem nadrzędnym powyższego celu ma być zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, zależnym objęcie przyjaznymi formami opieki oraz formami aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publicznego i zawodowe.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.2.6.STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2011-2020

Dokument obejmuje zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. W SRKS wskazano, że dla całości przedsięwzięć w ww. obszarze wykorzystane zostaną doświadczenia we wspieraniu działań. W kolejnej perspektywie finansowej ma nastąpić kontynuacja funkcjonowania m.in. takich działań jak:

- projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej;

- upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli;
- stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami;
- różne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym;
- rozwijaniu i promocji indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej odpowiedzialności biznesu;
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy;
- stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego;
- ułatwienie działalności organizacji obywatelskich;
- wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.2.7. WOJEWÓDZKA STRATEGIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2002-2015

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. W przypadku miasta i gminy Zdzeszowice jednym z nich jest samorząd województwa opolskiego, który w omawianej przez nas dziedzinie przyjął w grudniu 2009 roku zaktualizowaną „Wojewódzką Strategię w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2002-2015” Wspomniany dokument pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Opolszczyzny, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Oprócz zaktualizowanej diagnozy „Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2002-2015” zawiera: program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, program przeciwdziałania narkomanii oraz program pomocy i integracji społecznej. Wszystkie programy mieszczą się w tym samym przedziale czasowym i uchwalono je na lata 2010 – 2015.

Poniżej przedstawiamy najważniejsze założenia i cele Wojewódzkiego Programu Pomocy i Integracji Społecznej na lata 2010 – 2015.

Pierwszym z kierunków działania wymienionym w w/w programie jest wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez kształtowanie świadomości społecznej wobec niepełnosprawności, wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu oraz integracja i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Drugim kierunkiem jest opieka nad dzieckiem i rodziną poprzez wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w sytuacjach kryzysowych oraz rozwój opieki w środowisku jako alternatywa dla form instytucjonalnych.

Kolejnym założeniem programu jest wsparcie osób starszych przez kształtowanie świadomości społecznej wobec starości, integrację i aktywizację społeczną seniorów a także wzmocnienie systemu usług społecznych, w tym usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych.

Następnym kierunkiem jest rozwój przedsiębiorczości społecznej poprzez stworzenie podstaw programowych i edukacyjnych dla spójnego rozwoju ekonomii społecznej w województwie opolskim, zwiększenie dostępu do zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej osób z grup szczególnego ryzyka zamieszkujących region województwa opolskiego oraz rozwijanie sektora ekonomii społecznej w regionie.

W programie poruszono również kwestię kształcenia i szkolenia zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej przez zwiększenie umiejętności kadr do prowadzenia profesjonalnej pracy socjalnej z rodziną i dzieckiem, z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym oraz wykluczonymi w zakresie ich aktywizacji społeczno-zawodowej, doskonalenie umiejętności metodycznych oraz społecznych kadry pomocy i integracji społecznej a także stworzenie kompleksowego systemu kształcenia kadry pomocy i integracji społecznej w regionie.

Ostatnim kierunkiem działania ujętym w powyższym dokumencie jest inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej przez

monitorowanie i ocenę efektywności działań z zakresu integracji i pomocy społecznej prowadzonych w regionie.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.2.8. SPECJALNA STREFA DEMOGRAFICZNA

Samorząd województwa opracował program Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim, który ma być kompleksowym, komplementarnym, a przez to skutecznym przeciwdziałaniem problemom demograficznym regionu. W ostatnich latach województwo opolskie było najszybciej wyludniającym się regionem w Polsce, o najniższej dzietności kobiet, masowych migracjach - zwłaszcza zagranicznych oraz niewielkim popycie na pracę zgłaszanym przez pracodawców. Zmiany demograficzne, jakich doświadcza województwo opolskie, wyznaczają przyszły rozwój regionu. Ujemny przyrost naturalny, gwałtowny spadek dzietności, niekorzystne trendy dotyczące migracji, a także niekorzystne prognozy demograficzne wymagają traktowania tych problemów w sposób szczególnie istotny. Z drugiej strony starzenie się społeczeństwa, wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, wydłużanie się przeciętnego trwania życia stanowią istotne wyzwania i otwierają nowe możliwości. Oznacza to konieczność traktowania zmian demograficznych w sposób przekrojowy. Ich specyfika wymaga włączenia w nurt polityki regionalnej szeregu działań o charakterze kompleksowym, innowacyjnym, czasem nawet nieszablonowym. Niekorzystne zjawiska demograficzne sprawiły, że czynnikiem kluczowym dla rozwoju województwa opolskiego jest i będzie siła jego potencjału ludzkiego, co znalazło swoje odzwierciedlenie w projekcie Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r., przekazanym na początku października 2013r. do konsultacji społecznych. Najważniejszym, horyzontalnym wyzwaniem rozwojowym zapisanym w tym dokumencie jest zapobieganie i przeciwdziałanie procesom depopulacji.

Władze regionalne, poszukując możliwie najlepszej formuły dla wdrożenia kompleksowych i komplementarnych przedsięwzięć na rzecz stopniowej odbudowy kapitału ludzkiego w regionie, uznały za niezbędne stworzenie specjalnego instrumentu realizacji strategii w tym obszarze - Programu Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim. W ramach Programu podjęte zostaną wieloaspektowe działania w ramach czterech pakietów.

1. Praca to bezpieczna rodzina → zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy w regionie
2. Edukacja a rynek pracy → dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb gospodarki i rynku pracy
3. Opieka żłobkowo - przedszkolna → zwiększenie dostępu do usług żłobkowo - przedszkolnych
4. Złota jesień → zwiększenie dostępu do usług na rzecz osób starszych.

Inicjatywa przygotowania programu uzyskała wsparcie radnych na poziomie regionu - w dniu 26 czerwca 2012 r. Sejmik Województwa Opolskiego przyjął rezolucję w sprawie poparcia przygotowania Programu Specjalnej Strefy Demograficznej jako pakietu rozwiązań dla przeciwdziałania depopulacji w województwie opolskim. Wypracowane w Specjalnej Strefie Demograficznej rozwiązania będą mogły zostać przeniesione na poziom krajowy, zaś finansowanie działań i inicjatyw prorodzinnych należy traktować jako inwestycję warunkującą obecne i przyszłe miejsce Polski w przestrzeni europejskiej i światowej.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.2.9. POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2006-2015

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki znalazły miejsce w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krapkowickiego na lata 2006-2015. Dokument, określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytycza kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznacza cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy z różnych powodów znajdują się w potrzebie.

Do najważniejszych celów strategicznych Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krapkowickiego na lata 2006-2015 zaliczono:

- zapewnienie osobom niepełnosprawnym godnego życia od urodzenia do wieku starszego,
- podnoszenie jakości życia rodziny i jej bezpieczeństwa socjalnego,

- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców.

W trakcie prac nad Strategią, na podstawie diagnozy problemów społecznych występujących na terenie powiatu, określono kierunki rozwoju pomocy społecznej oraz propozycje radzenia sobie z istniejącymi problemami społecznymi. Zawarto je w dwóch programach, tj. Powiatowym Programie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych oraz Powiatowym Programie na Rzecz Pomocy Dziecku i Rodzinie.

1. Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
 - 1.1. Likwidacja barier architektonicznych.
 - 1.2. Likwidacja barier w komunikowaniu się osób niepełnosprawnych.
 - 1.3. Profilaktyka i oświata zdrowotna osób niepełnosprawnych.
 - 1.4. Rozszerzenie zakresu rehabilitacji społecznej.
 - 1.5. Inicjatywy z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
 - 1.6. Likwidacja barier transportowych i technicznych.
 - 1.7. Rehabilitacja zawodowa.
2. Powiatowy program działań na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.
 - 2.1. Pomoc rodzinie znajdującej się w sytuacji kryzysowej.
 - 2.2. Rozwój zastępczych form opieki nad dzieckiem.
 - 2.3. Pomoc w integracji ze środowiskiem określonym grupom społecznym:
 - pełnoletni wychowankowie instytucjonalnych i rodzinnych form opieki zastępczej,
 - osoby opuszczające zakłady karne.
 - uchodźcy.
 - 2.4. Pomoc osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i osobom w podeszłym wieku.
 - 2.5. Doskonalenie zawodowe kadr jednostek pomocy społecznej.

W związku z wprowadzeniem ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Powiat Krapkowicki uchwalił „Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012 – 2014” Jako główny cel realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Krapkowickim założony został rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej. Cel ten rozwinięty został o następujące cztery cele szczegółowe, które wskazują na główne obszary działania w obrębie zadań wynikających z pieczy zastępczej:

1. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodziców.

2. Systematyczne wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu
3. Zapewnienie wszechstronnej pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
4. Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.2.10. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY ZDZIESZOWICE DO 2015 ROKU

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego jest podstawowym narzędziem służącym efektywnemu zarządzaniu gminą. Celem działania samorządu na szczeblu lokalnym jest w pierwszej kolejności zaspakajanie potrzeb mieszkańców, a także stymulowanie rozwoju gospodarczego i społecznego gminy.

Szczególnie ważną przesłanką dla podejmowanych działań rozwojowych jest zachowanie spójności społecznej i gospodarczej całego obszaru Gminy, tak by wykorzystać potencjał lokalnego ośrodka wzrost – Miasta Zdzieszowice oraz walory i zasoby terenów wiejskich. W oparciu o te założenia zdefiniowano misję gminy, która wyznacza nadrzędny kierunek rozwoju społeczno-gospodarczego:

Wykorzystując różnorodność zasobów – dogodne położenie, potencjał przemysłu i przedsiębiorczość, przywiązanie do tradycji i warunki przyrodnicze – kreujemy dynamiczne Miasto i Gminę Zdzieszowice, prężny ośrodek miejski otoczony konkurencyjnymi obszarami wiejskimi. Miasto i Gmina Zdzieszowice to samorząd zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców, dogodne warunki dla inwestorów, bogatą ofertę dla odwiedzających, zachowując przy tym unikatowe środowisko naturalne.

Następnie po określeniu misji gminy, ogólnych aspiracji i kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta i Gminy Zdzieszowice wyznaczono domeny strategiczne a w ich obrębie cele strategiczne i cele operacyjne. Domeną pierwszą jest ochrona środowiska a celem strategicznym dla niej skuteczna ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego. Domeną drugą jest infrastruktura publiczna której celem jest budowa nowoczesnej infrastruktury publicznej. Domeną trzecią natomiast jest jakość życia i sfera społeczna dla której celem strategicznym jest wzmocnienie kapitału ludzkiego i poprawa warunków życia. W powyższej sferze strategia rozwoju przewiduje następujące cele operacyjne:

- wzmocnienie infrastruktury dla potrzeb wszystkich segmentów społeczności lokalnej;
- promocja aktywności społecznej i współpracy międzynarodowej;
- poprawa działania instytucji samorządowych i rozwój społeczeństwa informacyjnego;
- poprawa warunków infrastrukturalnych dla rozwoju oferty kulturalnej i turystycznej;
- poprawa warunków infrastrukturalnych, wyposażenia i oferty M-GOKSiR;
- poprawa jakości życia, w tym wychowania dzieci i spędzania czasu wolnego;
- poprawa jakości życia oraz dostępu do nowoczesnej przestrzeni kultury i czasu wolnego w Januszkowicach;
- poprawa jakości życia oraz dostępu do nowoczesnej przestrzeni kultury i czasu wolnego w Krępnej;
- poprawa technicznych warunków działania lokalnej wspólnoty w Rozwadzy;
- poprawa warunków osiedleńczych i turystycznych w Żyrowej poprzez sport i rekreację.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Miejsko-wiejska gmina Zdieszowice położona jest w środkowo-wschodniej części województwa opolskiego. Zajmuje powierzchnię 57,4 km² i liczy 16.303 mieszkańców, z czego 12.087 osoby mieszkają w Zdieszowicach, będących siedzibą władz gminy (stan na 31.12.2012r. – dane GUS).

Gmina Zdieszowice jest jedną z pięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu krapkowickiego (rycina 1.). Do gminy, oprócz miasta, należy sześć sołectw: Januszkowice, Jasiona, Krępna, Oleszka, Rozwadza i Żyrowa. Obszar gminy graniczy z gminami: Leśnica, Kędzierzyn-Koźle, Walce, Krapkowice, Gogolin, Strzelce Opolskie i Reńska Wieś.

Rycina 1. Gmina Zdieszowice na tle powiatu krapkowickiego.

Miasto Zdieszowice położone jest w rolniczo-przemysłowej okolicy i jest ośrodkiem administracyjnym, kulturalnym i gospodarczym dla okolicznych miejscowości. Zdieszowice leżą przy trasie nr 423 Krapkowice – Kędzierzyn-Koźle. W pobliżu miasta przebiega autostrada A4 oraz droga krajowa nr 45 Opole – Racibórz. Zdieszowice położone są w bliskiej odległości od ważnych ośrodków w województwie i kraju: Opole – ok. 30 km, Krapkowice – ok. 13 km, Leśnica – ok. 4 km, Kędzierzyn-Koźle – ok. 10 km, Strzelce Opolskie, Wrocław – ok. 127 km, Katowice – ok. 66 km. W mieście istnieje stacja kolejowa.

W Zdieszowicach zachowało się kilka obiektów ciekawych pod względem krajoznawczym: m.in. Kościół Św. Antoniego, kapliczka dzwonnicza z XIX wieku oraz budynek Urzędu Miasta i Gminy wraz z przylegającą kaplicą. Miasto jest dogodnym punktem wycieczek na Górę Świętej Anny (ok. 6 km) i do Leśnicy (ok. 4 km). Atrakcją

ziemi zdzieszowickiej są walory krajobrazowe oraz zabytki miejscowości Żyrowa i Jasiona.

W odległości ok. 5 kilometrów na północ od Zdzieszowic rozciąga się wieś Oleszka. Leży na trasie pieszych wędrówek na Górę Świętej Anny. Tereny tej wsi wchodzi w skład parku krajobrazowego mającego na celu ochronę i zabezpieczenie istniejącej fauny i flory. W granicach parku istnieje możliwość budowy bazy wypoczynku i rekreacji. Po prawej stronie rzeki Odry, 5 kilometrów od miasta, rozciąga się wieś Krępna. Na wysokości tej wsi Odra przecięta jest kanałem. Ze starorzeczy po dawnych zakolach istnieje możliwość wydobywania kruszywa, a istniejące mady rzeczne można wykorzystać, jako materiał budowlany.

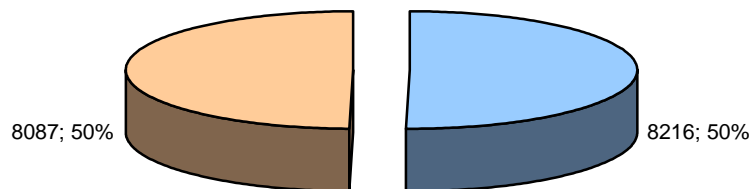
Miasto Zdzieszowice jest jednym z ośrodków przemysłowych województwa opolskiego. Dominuje w nim przemysł koksochemiczny. Głównym podmiotem gospodarczym na terenie miasta jest ArcelorMittal Poland S.A Oddział w Zdzieszowicach, w którym pracuje znaczna część mieszkańców gminy. Z końcem 2012 roku na terenie gminy funkcjonowało ogółem 630 prywatnych podmiotów gospodarczych.

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: pięć przedszkoli, do których w roku szkolnym 2012/2013 uczęszczało ogółem 545 dzieci, siedem szkół podstawowych, w których naukę pobierało 811 uczniów (w trzech szkołach funkcjonują oddziały przedszkolne, do których chodziło 66 dzieci), gimnazjum, w którym uczyło się 438 uczniów, oraz zespół ponadgimnazjalny, w którym naukę pobierało 181 uczniów, w tym 14 zaocznych.

Mieszkańcy gminy Zdzieszowice mają zapewnioną opiekę zdrowotną w czterech ośrodkach zdrowia.

2.2. DEMOGRAFIA

Ludność gminy według płci z końcem 2012 roku

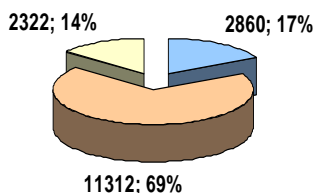

■ kobiety ■ mężczyźni

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

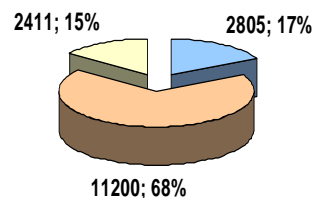
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2012 roku teren Gminy Zdieszowice zamieszkiwało 16.303 osób, w tym 8.216 kobiety i 8.087 mężczyzn. Na 100 mężczyzn przypadały 102 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 284 osób na 1 km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2010 roku

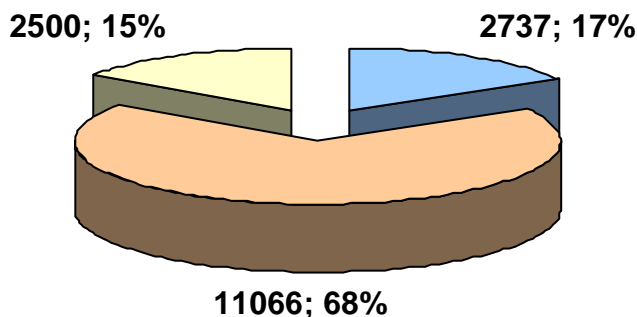
■ osoby w wieku przedprodukcyjnym
 ■ osoby w wieku produkcyjnym
 ■ osoby w wieku poprodukcyjnym

Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2011 roku

■ osoby w wieku przedprodukcyjnym
 ■ osoby w wieku produkcyjnym
 ■ osoby w wieku poprodukcyjnym

Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2012 roku

■ osoby w wieku przedprodukcyjnym ■ osoby w wieku produkcyjnym
■ osoby w wieku poprodukcyjnym

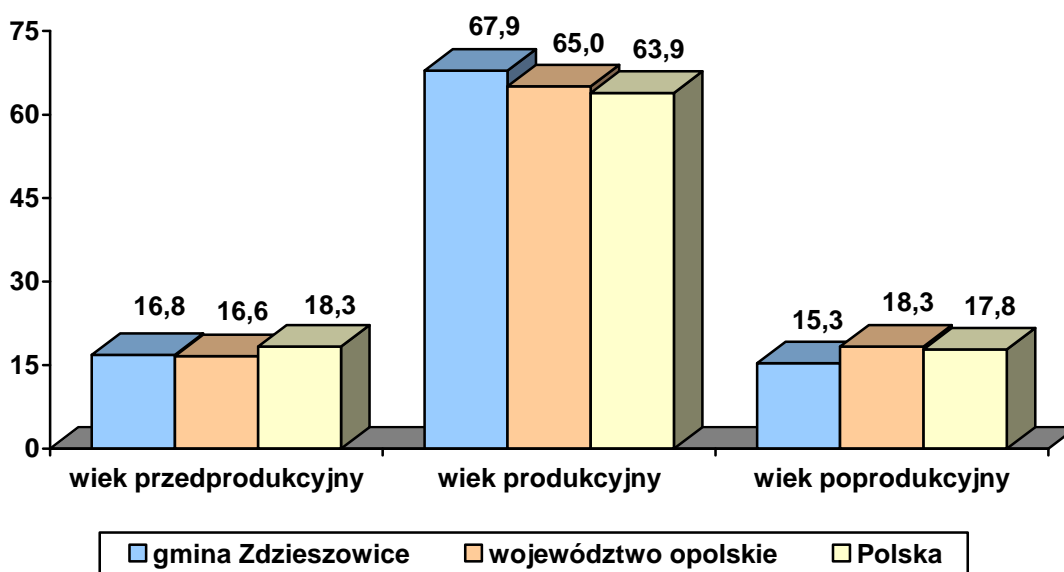
Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na przestrzeni lat 2010-2012 struktura wiekowa mieszkańców gminy Zdieszowice ulegała zmianom. W analizowanym okresie miał miejsce systematyczny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Zdieszowice w latach 2010-2012 była mimo wszystko korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy jednak zwrócić uwagę na dwie istotne kwestie. Pierwsza z nich dotyczy systematycznie zmniejszającej się w gminie liczby dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co związane jest z malejącą dzietnością rodzin. Druga natomiast odnosi się do odnotowywanego zarówno w skali kraju, jak i gminy wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym (67 lat dla kobiet i mężczyzn). Ten ostatni trend w niedalekiej przyszłości może się na terenie gminy nasilić, bowiem znaczna grupa mieszkańców

w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową, a tym samym zasili grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2012 roku w porównaniu ze strukturą wiekową ludności województwa i kraju (dane w %)

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy Zdieszowice należy stwierdzić, iż z końcem 2012 roku odbiegała ona zarówno od struktury demograficznej województwa opolskiego, jak i całej Polski. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym był niższy niż średnia krajowa natomiast odsetek osób w wieku produkcyjnym zamieszkujących w gminie był wyższy od średniej wojewódzkiej i krajowej, a wskaźnik procentowy mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym – niższy.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie od 2009 do 2012 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji systematycznie się zwiększała. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług,

a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego. Minimum egzystencji jest to koszyk dóbr, niezbędnych do podtrzymania funkcji życiowych człowieka i sprawności psychofizycznej. Uwzględnia on jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia i zagrożenia życia. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2012 roku poniżej minimum egzystencji żyło 6,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 5,7% w 2009 r.).

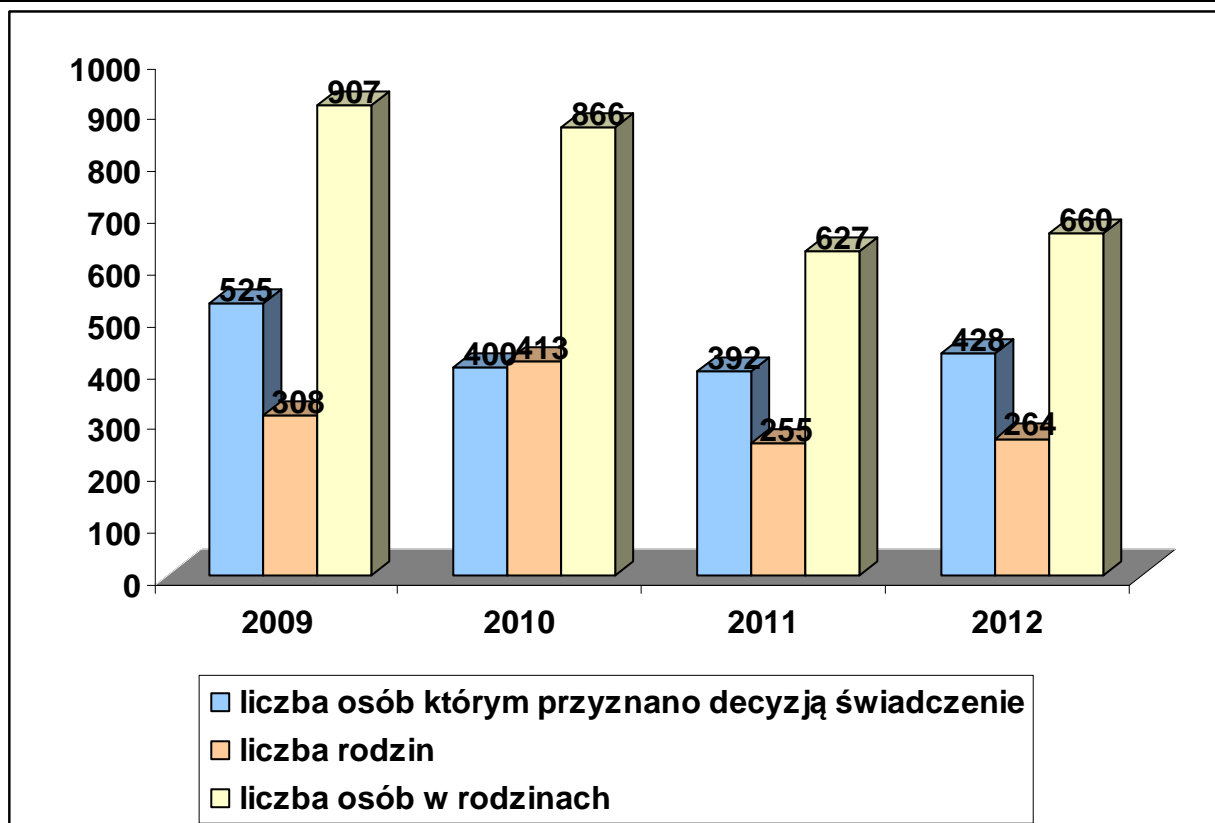
Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

System pomocy społecznej, jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1) . Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi; 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 10) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Zdzeszowice odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

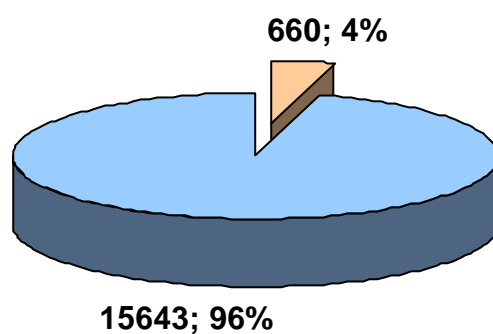
Osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2009-2012

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdzeszowicach.

W latach 2009-2012 liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie Zdzeszowice ulegała zmianom. Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2012 roku kryterium to ustalono na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 477 zł) i 456 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 351 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2012 roku

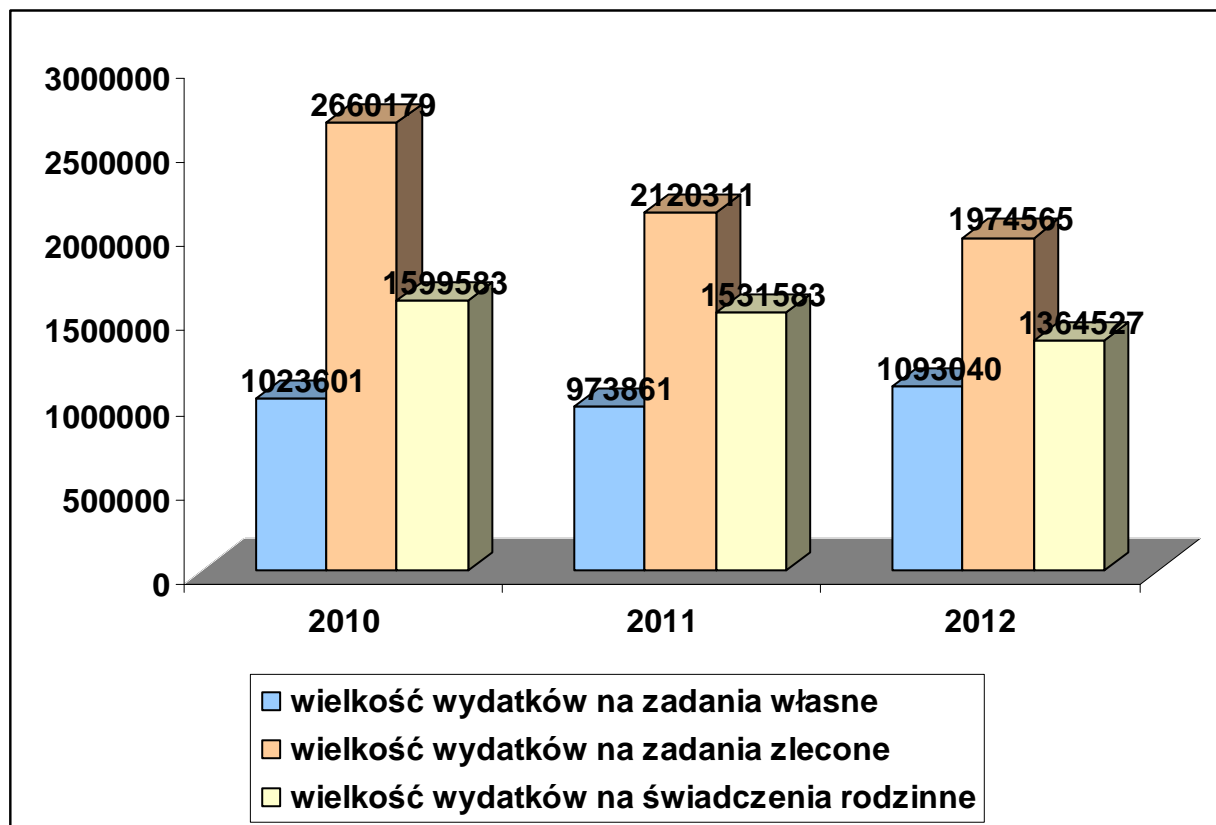

■ osoby objęte pomocą społeczną ■ pozostali mieszkańcy gminy

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdzeszowicach.

Spośród 16.303 mieszkańców gminy, 660 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2012. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Wydatki MGOPS-u na pomoc społeczną, świadczenia rodzinne, pomoc osobom uprawnionym do alimentów, stypendia w latach 2010-2012

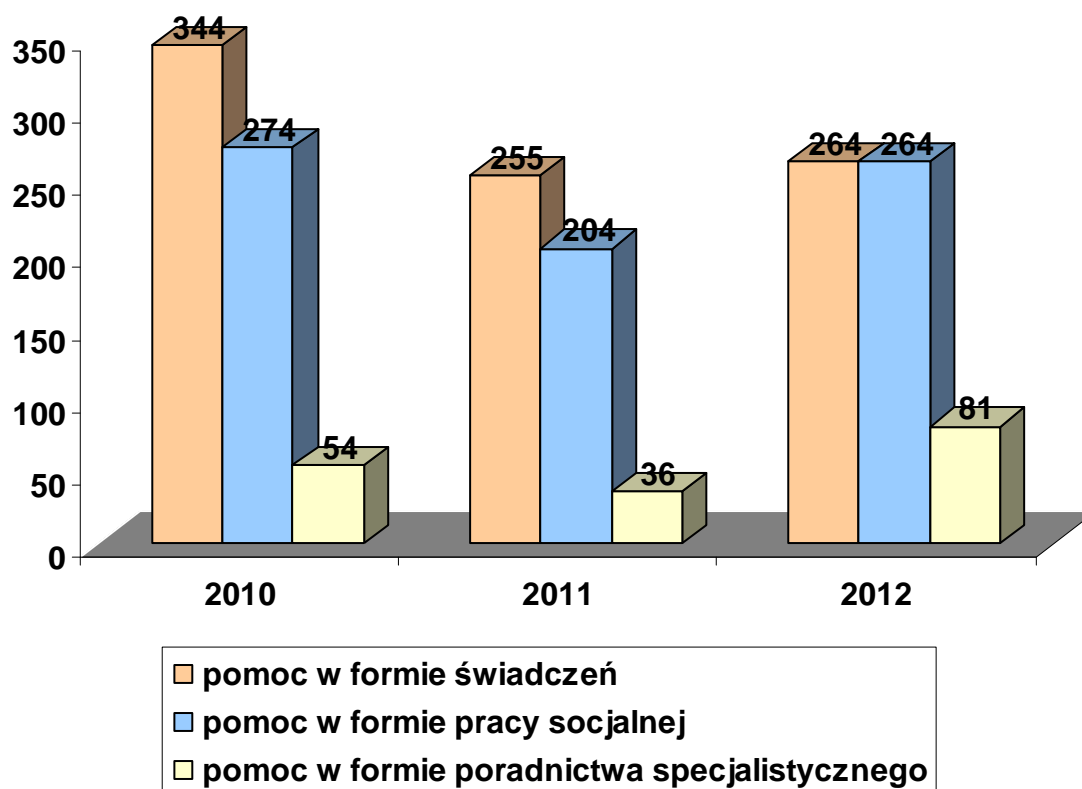

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdieszowicach.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy oraz kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa, w tym wartość świadczeń rodzinnych. Z analizy powyższych wykresów wynika, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2010-2012 zmniejszały się z roku na rok. W latach 2010-2011 Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wydatkował dodatkowe środki w związku z likwidacją skutków powodzi. Większość środków została rozdysponowana w 2010r.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2010 – 5.283.363 zł, (w tym 595.811 zł. - likwidacja skutków powodzi) w roku 2011 – 4.625.755 zł (w tym 33.988 zł - likwidacja skutków powodzi), w roku 2012 – 4.432.132 zł

Rodzaje pomocy udzielanej przez MGOPS w latach 2010-2012 (liczba rodzin)

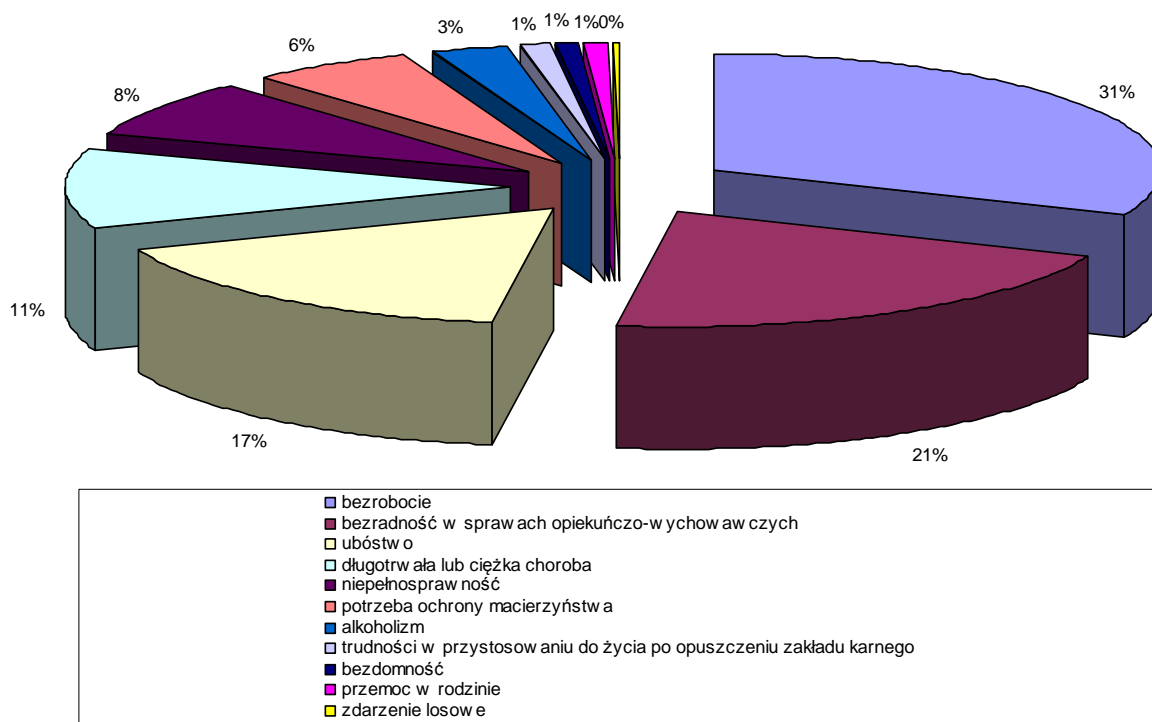

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdzeszowicach.

W 2012 roku nastąpił znaczny, w porównaniu z latami poprzednimi, wzrost wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego. Pomoc w formie świadczeń zarówno finansowych jak i niefinansowych kształtowała się na tym samym poziomie i wzrosła względem 2011 roku. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które w trybie administracyjnym może decyzję MGOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Powody przyznawania pomocy społecznej przez MGOPS w 2012 roku (liczba osób w rodzinach)

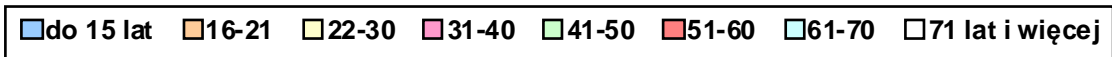
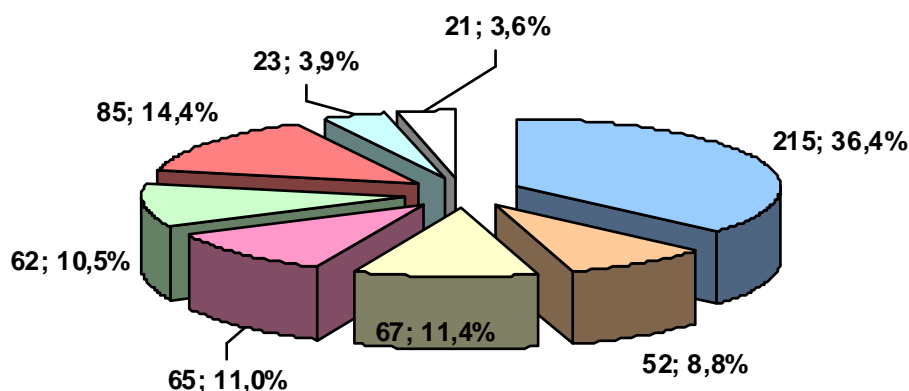
Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdieszowicach.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny. W 2012 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdieszowicach udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- bezrobocie – 443 osób w 167 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 292 osoby w 77 rodzinach,
- ubóstwo – 240 osób w 101 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 156 osób w 78 rodzinach,

- niepełnosprawność – 113 osób w 59 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 83 osób w 17 rodzinach,
- alkoholizm – 40 osób w 21 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 16 osoby w 10 rodzinach,
- bezdomność – 12 osób w 9 rodzinach,
- przemoc w rodzinie – 9 osób w 2 rodzinach,
- zdarzenie losowe – 5 osoby w 2 rodzinach,

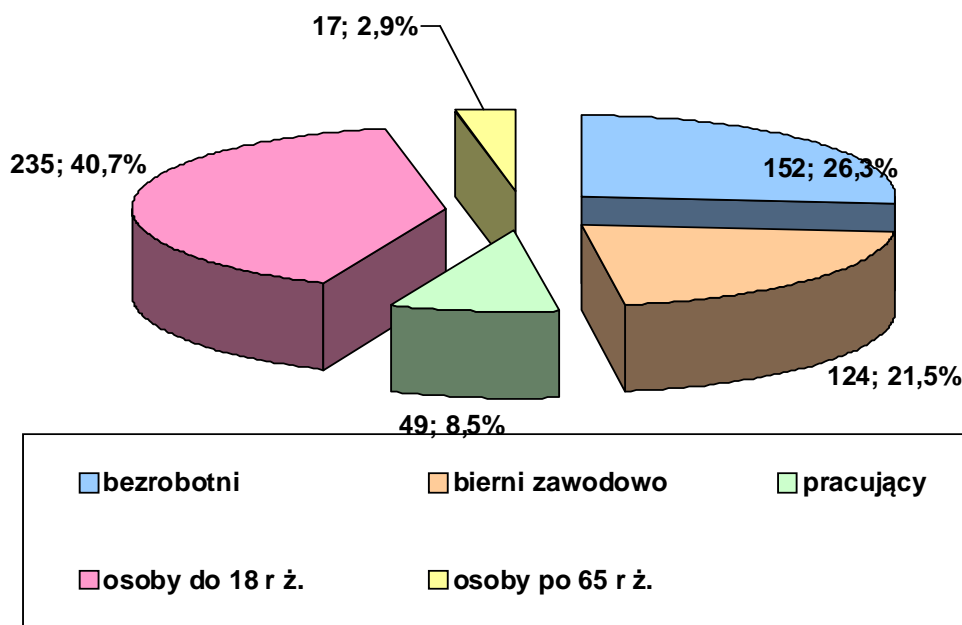
Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w gminie 2012 roku (liczba osób w rodzinach)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdieszowicach.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2012 roku była porównywalna ze strukturą demograficzną całej lokalnej społeczności. Uwagę zwracała znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin. Niepokojąca była również duża grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki, powinni samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin.

Struktura odbiorców pomocy społecznej w gminie ze względu na pozycję na rynku pracy w 2012 roku (według świadczeniobiorców)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdziechowicach.

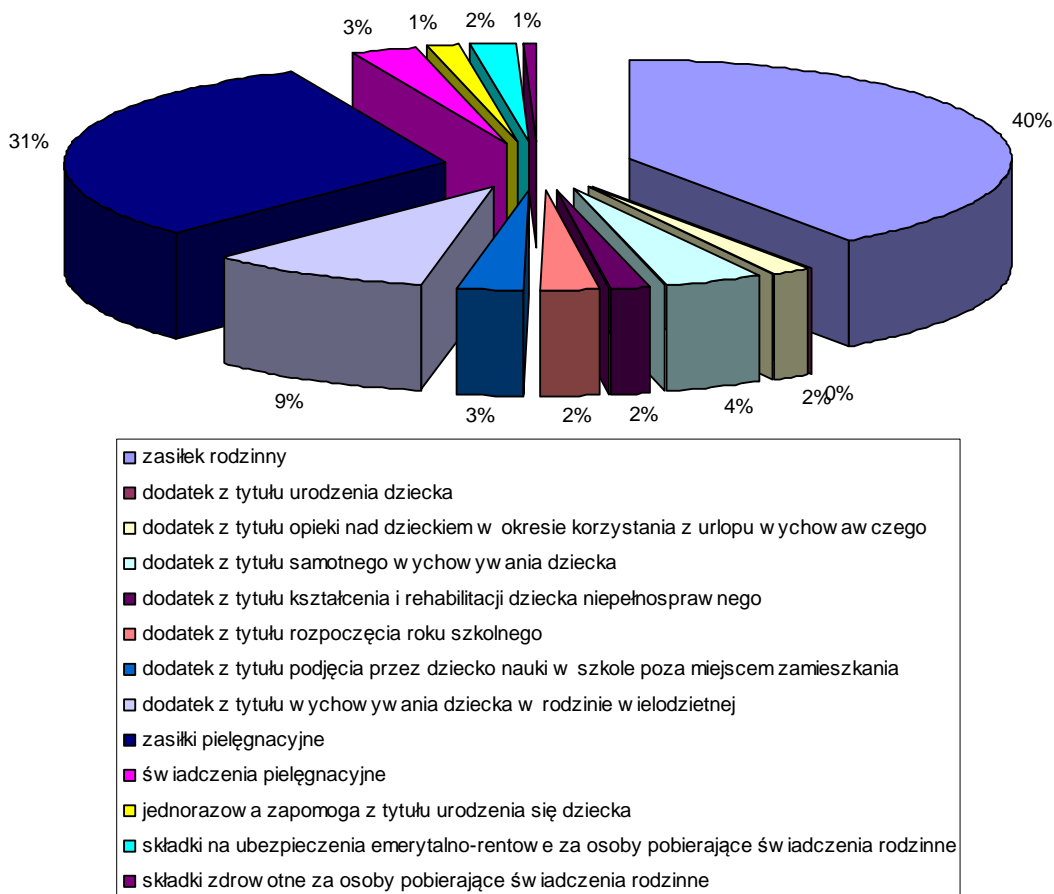
Analizując strukturę odbiorców pomocy ze względu na aktywność zawodową, dochodzimy do wniosku, że najliczniejszą grupę w 2012 roku stanowiły osoby bezrobotne i bierne zawodowo. Liczną grupę beneficjentów tworzyły również osoby do 18 roku życia, czyli dzieci i młodzież w wieku szkolnym.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy MGOPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W roku 2010 Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdziechowicach skierował do DPS-u 4 osoby, w roku następnym 8 osób, natomiast w 2012 roku – 4 osoby.

Do Domów Pomocy Społecznej trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej

osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

Świadczenia rodzinne przyznane przez MGOPS w 2012 roku

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdieszowicach.

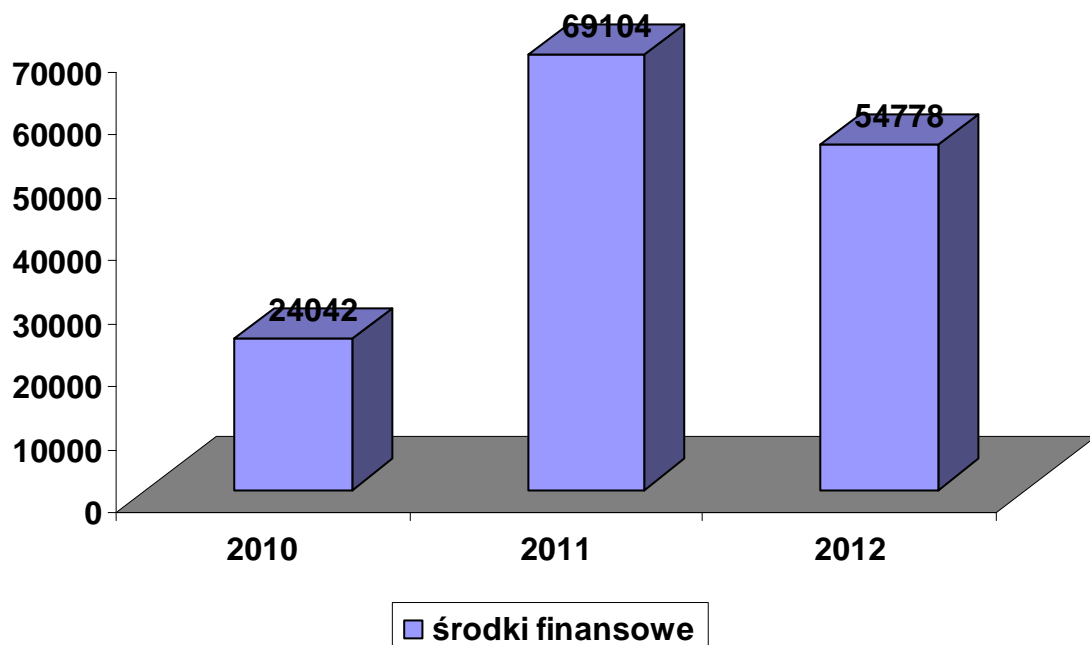
Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz świadczenia pielęgnacyjnego, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka oraz zapomoga wypłacana przez gminy z tytułu urodzenia się dziecka. W 2012 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdieszowicach przyznał ogółem:

- 3.921 zasiłków rodzinnych,
- 22 dodatki do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka,
- 156 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- 400 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka,

- 172 dodatki do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- 231 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- 277 dodatków do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- 920 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- 3.022 zasiłków pielęgnacyjnych,
- 248 świadczeń pielęgnacyjnych,
- 133 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka,
- 201 składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe za osoby pobierające świadczenia rodzinne,
- 56 składki zdrowotne za osoby pobierające świadczenia rodzinne.

W 2012 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdzeszowicach przyznał również 1.556 świadczeń z funduszu alimentacyjnego na łączną kwotę 567.162,00 zł

Środki finansowe przeznaczone na wypłatę stypendiów w latach 2010-2012

Na mocy ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdzeszowicach wypłaca pomoc materialną dla uczniów w formie stypendium szkolnego

i zasiłku szkolnego. Pomoc materialna dla uczniów przysługuje po spełnieniu przesłanek wynikających z w/w ustawy:

- uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych oraz słuchaczom publicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. Wyżej wymieniona pomoc przysługuje do czasu ukończenia kształcenia, ale nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia;
- wychowankom publicznych i niepublicznych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży upośledzonej umysłowo w stopniu głębokim, z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i obowiązku nauki - do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki;
- uczniom szkół niepublicznych nie posiadających uprawnień szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych - do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki;
- słuchaczom niepublicznych kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych - do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia.

W roku szkolnym 2012/2013 Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdzeszowicach przyznał 73 stypendia szklone i 11 zasiłków szkolonych.

2.4. KWESTIA DZIECKA

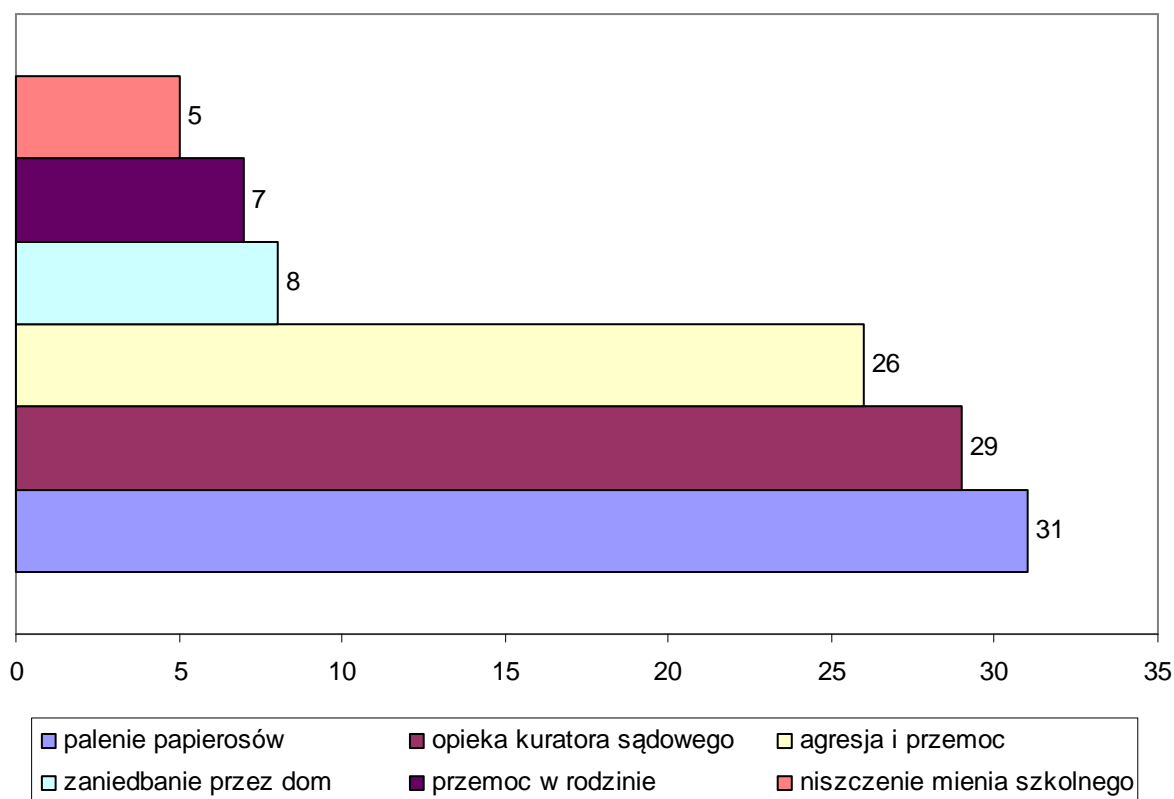
Polityka społeczna zajmuje się dziećmi, jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 7 ankiet – 6 ze szkół podstawowych i 1 z gimnazjum. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej			
Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	1 (3)	5
2	Narkotyzowanie się		6
3	Palenie papierosów	2 (31)	4
4	Ucieczki z domu	1 (2)	5
5	Kradzieże	1 (2)	5
6	Agresja i przemoc, w tym poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	3 (26)	3
7	Autoagresja	1 (1)	5
8	Przestępczość ujawniona	1 (3)	5
9	Niszczenie mienia szkolnego	2(5)	4
10	Udział w grupach negatywnych		6
11	Opieka kuratora sądowego	4 (29)	2
12	Przemoc w rodzinie	3(7)	3
13	Zaniedbanie przez dom	3 (8)	3
14	Wykorzystywanie seksualne		6

Badania własne MGOPS w Zdieszowicach

**Najczęściej występujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej
(liczba ujawnionych przypadków)**

Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawali jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym zaliczono sięganie po środki uzależniające (papierosy), potrzebę sprawowania opieki przez kuratora sądowego, stosowanie agresji i przemocy wobec rówieśników, zaniechanie przez dom, przemoc w rodzinie oraz niszczenie mienia szkolnego (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto częstotliwość ich występowania). Powyższe dane zostały zebrane w 6 z 7 szkół poddanych badaniu.

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali głównie na zjawisko ubożenia rodzin, bezrobocie, rozłąki w rodzinach spowodowanej koniecznością pracy rodziców za granicą, dysfunkcje występujące w domu odnoszące się do zaniechania, niewydolności wychowawczej, uzależnień rodziców, przemocy w rodzinie i rozpadu rodziny, a także łatwy dostęp do środków uzależniających (papierosy).

Wszystkie ankietowane szkoły posiadają dostęp do Internetu, pięć prowadzi dożywianie uczniów, pięć umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej, a dwie z sal zajęć ruchowych. W dwóch szkołach funkcjonują klasy integracyjne. Wszystkie placówki zatrudniają logopedę, zapewniają opiekę psychologa i pielęgniarki. Sześć szkół zapewnia pomoc pedagoga szkolnego. Ogół szkół oferuje swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. przedmiotowe koła zainteresowań, zajęcia rekreacyjno-sportowe, taneczne, plastyczne, muzyczne, teatralne, dziennikarskie, przyrodnicze, polonistyczne, matematyczne, językowe, informatyczne, artystyczne itp.), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (7 szkół), korekcyjno-kompensacyjne (7), logopedyczne (7), oraz zajęcia socjoterapeutyczne (3), rewalidacyjne (1), psychoterapeutyczne (1), rehabilitacyjne (1), psychoedukacyjne (1) i gimnastyki korekcyjnej (1).

Ankietowane szkoły podejmują działania profilaktyczne i naprawcze zgodnie z przyjętymi programami wychowawczym i profilaktycznym (współpracując z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Profilaktyki i Wspierania Rodziny, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komisariatem Policji, a także kuratorem sądowym). Jednocześnie przedstawiciele niektórych szkół sygnalizowali potrzebę wprowadzenia następujących działań profilaktycznych: spotkania z psychologiem, organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, udzielanie porad prawnych dla rodziców wyjeżdżających do pracy za granicę, wprowadzenie warsztatów dla rodziców, działań zmierzających do poprawy frekwencji uczniów na zajęciach lekcyjnych.

Podejmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy zintensyfikować badania ankietowe i rozmowy indywidualne w celu lepszego rozpoznania sposobu spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, określenia skutków niepowodzeń szkolnych, zdiagnozowania problemów wychowawczych oraz problemu uzależnień dzieci i młodzieży. Należałoby również przeprowadzić badanie potrzeb wspierania rodziców w zakresie przezwyciężania kryzysu ekonomicznego, oczekiwań rodziców względem instytucji pomocowych. Ponadto wskazywali na potrzebę zacieśnienia współpracy pomiędzy szkołą a Strażą Miejską celem zminimalizowania zjawiska wagarowania wśród dzieci i młodzieży.

Według niektórych pedagogów na terenie gminy są rejony wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Do takich miejsc zaliczono w Zdieszowicach park przy ul. Góry Św. Anny wraz z placem zabaw, okolice stacji PKP i przejścia podziemnego, tereny wokół mieszkań socjalnych przy ul. Filarskiego i

wokół Hotelu „Zębiec”. Zwrócono również uwagę na zagrożenia wynikające z występowania w okolicach Zdieszowic niestrzeżonych akwenów wodnych w Krępciej i Januszkowicach, które mogą stanowić zagrożenie zwłaszcza w okresie letnim. Zasygnalizowano potrzebę zainstalowania progów zwalniających na ul. Lesiańskiej w Januszkowicach w pobliżu szkoły ze względu na wzmożony ruch samochodowy wynikający z sąsiedztwa bazy transportowej oraz kompleksu rekreacyjno-wypoczynkowego nad Jeziorem Srebrnym. Niebezpiecznym miejscem mogą być nieoświetlone części ulic.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, w zakresie sportu i wypoczynku pedagodzy wskazywali głównie na konieczność szerszego udostępnienia istniejącej infrastruktury sportowej, organizowania zajęć sportowych i rekreacyjnych dla rodzin np. w formie wycieczek krajoznawczych, wycieczek rowerowych i pieszych w wędrówkę. Wprowadzenia dofinansowania do sportowych zajęć pozalekcyjnych i wycieczek, finansowania badań lekarskich uczniów klas sportowych. Zwrócono również uwagę na kwestię wprowadzenia zwolnienia z opłat za korzystanie z basenu dla rodzin wielodzietnych. Organizowanie małych form wypoczynku w okresie wakacji i ferii zimowych.

W zakresie poprawy stanu zdrowia i sprawności pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zwiększenia liczby zajęć gimnastyki korekcyjnej, prowadzenia edukacji prozdrowotnej wśród dzieci i młodzieży, wprowadzenia testów oceniających sprawność dzieci, oraz corocznych badań profilaktycznych dzieci i młodzieży. Zaproponowano również propagowanie zdrowego stylu życia i aktywnego wypoczynku, rodzinnego uprawiania sportu. Organizowanie spotkań z pracownikami służby zdrowia dla społeczności wiejskiej. Zwiększenie wsparcia w formie dożywiania dzieci, rodzinnej edukacji prozdrowotnej i w zakresie szkodliwości uzależnień.

Analizując sytuację dzieci niepełnosprawnych wskazano na potrzebę usuwania barier architektonicznych na terenie gminy, zapewnienia uczniom niepełnosprawnym kończącym edukację wsparcia w dalszej opiece i rozwoju, organizowania grup wsparcia, podjęcia działań edukacyjno-integracyjnych w środowisku. Ponadto zwrócono uwagę na konieczność zapewnienia łatwiejszego dostępu do rehabilitacji i możliwości wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego, zorganizowanie warsztatów terapii zajęciowej w Zdieszowicach.

W zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży przedstawiono następujące obszary poprawiające jego poziom: organizowanie cyklicznych spotkań ze strażą miejską, policją, ratownikami medycznymi i wodnymi, strażą pożarną, kuratorem

sądowym, zwiększenie nakładów finansowych na poprawię bezpieczeństwa. Rozwinięcie współpracy pomiędzy szkołami a Strażą Miejską, zwiększenie częstotliwości patroli wokół szkół. W zakresie infrastruktury drogowej zaproponowano zamontowanie barierek ochronnych oddzielających jezdnię od chodnika w miejscach niebezpiecznych, zamontowanie lusterek umożliwiających wyjazd na drogę w miejscach z ograniczoną widocznością, rozbudowanie ścieżek rowerowych. Dostrzeżono również potrzebę wprowadzenia szkoleń w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej, zwiększenia liczby programów profilaktycznych w tym w zakresie „bezpieczeństwa w sieci” dla młodszych i starszych uczniów w różnych formach, zaopatrzenie uczniów w odblaski, broszury i książeczki o tematyce szeroko rozumianego bezpieczeństwa, wyciąganie konsekwencji względem rodziców lub opiekunów w przypadku pozostawiania dzieci bez opieki po zmroku na dworze, kontrolowanie miejsc niebezpiecznych.

Poruszając kwestię wsparcia dla dzieci z rodzin ubogich pedagodzy wykazali konieczność zwiększenia pomocy materialnej dla uczniów z przeznaczeniem na podręczniki, przybory szkolne, odzież, obuwie, zwolnienie z opłat np. ubezpieczenie, wycieczki szkolne, wyjazdy edukacyjne oraz zapewnienie bezpłatnego dostępu do placówek kulturalnych, oświatowych i obiektów sportowych. Wprowadzenie dożywiania uczniów nie tylko w formie obiadów, zapewnienie nieodpłatnie różnych form wypoczynku. Pedagodzy zwrócili również uwagę na konieczność powiększenia infrastruktury mieszkań socjalnych i chronionych, tworzenie mini ośrodków kultury wiejskiej oraz integracja dzieci z rodzin ubogich ze środowiskiem.

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób placówki mogą przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy wskazywali, iż należy dążyć do wyrównywania szans edukacyjnych poprzez poszerzenie oferty zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, uatrakcyjnić ofertę spędzania czasu wolnego np. poprzez wspólne wyjazdy do kina czy teatru, diagnozować problemy i potrzeby dzieci, zacieśniać współpracę z instytucjami wspomagającymi rodzinę i dziecko w celu skutecznego niesienia pomocy szczególnie potrzebującym min. poprzez przekazywanie rodzicom informacji, ogłoszeń, ulotek o instytucjach wspomagających rodzinę i organizację cyklicznych spotkań rodziców i uczniów z pracownikami instytucji pomocowych. Ponadto należałoby zintensyfikować współpracę z rodzicami, prowadzić ich pedagogizację, wprowadzić szeroko zakrojoną profilaktykę prozdrowotną min. profilaktykę uzależnień od komputera i Internetu, promocję programów sportowo-rekreacyjnych. Włączyć szkoły w akcję „szlachetna

paczka”, poszukiwać sponsorów do wspierania finansowego i rzeczowego projektów edukacyjnych.

W dniu 9 czerwca 2011r. Sejm uchwalił nową ustawę – ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która reguluje zagadnienia związane z pomocą dziecku i rodzinie. Na poziomie gminy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie w formie pomocy asystenta rodziny, rodziny wspierającej.

Praca asystenta rodziny polega na pracy z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Jego elastyczny, nienormowany czas pracy dostosowany jest do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Głównym zadaniem asystenta jest wszechstronna pomoc w przywróceniu normalnego funkcjonowania rodziny w społeczeństwie oraz próba odbudowy więzi rodzinnych. Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych z dziećmi. Asystent aktywnie wspiera rodzinę wychowującą dzieci, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania samodzielnie przez rodzinę. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest stworzenie warunków umożliwiających pozostanie dzieci w rodzinie. Praca z rodziną musi być kontynuowana nawet w przypadku czasowego umieszczenia przez sąd dziecka poza rodziną. Wówczas asystent współpracuje z rodziną w miejscu zamieszkania oraz z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu, oraz z sądem. Asystent aktywnie uczestniczy we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny. Koszty związane z zatrudnieniem asystenta rodziny w 2012r. wyniosły 10.839,00zł., pod opieką asystenta rodziny pozostawało 11 rodzin.

Rodzina wspierająca przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w: opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. W 2012r. ustanowiono 1 rodzinę wspierającą dla jednej rodziny wymagającej wsparcia.

W celu realizacji zadań wynikających z w/w ustawy Uchwałą Rady Miejskiej w Zdzeszowicach Nr XXX/236/2012 z dnia 18 grudnia 2012r. uchwalono „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zdzeszowice na lata 2013-2015”.

Ponadto system opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne,
- ośrodki adopcyjne,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze
- domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi odpowiednio wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Podobnie w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Na dzień 31.12.2012r. 10 dzieci było umieszczonych w pieczy zastępczej. Łączny koszt poniesiony w związku z przebywaniem dzieci w pieczy zastępczej wyniósł 12 240,67zł.

Wszystkie w/w placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

2.4.1. SYTUACJA DZIECKA W PERSPEKTYWIE PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ

Informacji o sytuacji dziecka i rodziny w środowisku lokalnym dostarcza również działająca na danym terenie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Dane tej instytucji dotyczą m.in. takich kwestii jak liczba osób objętych pomocą, a także przyczyny i formy udzielanej pomocy.

W roku 2012 w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Krapkowicach przyjęto i udzielono pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej 106 dzieciom z terenu Gminy Zdzeszowice. Powodami zgłoszeń były:

- trudności w realizacji programu wychowania przedszkolnego – 7,
- trudności w nauce szkolnej – 45,
- trudności w funkcjonowaniu szkolnym (dydaktyczne i wychowawcze) – 25,
- niedostosowanie społeczne i zagrożenie niedostosowaniem społecznym – 3,
- zaburzenia w funkcjonowaniu emocjonalno-społecznym i zaburzenia psychiczne – 11
- trudności w realizacji obowiązku szkolnego z uwagi na stan zdrowia – 2,
- orientacja zawodowa – 3,
- zaburzenia rozwoju mowy – 10.

Pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej przeprowadzili 75 badań psychologicznych, 81 badań pedagogicznych i 10 badań logopedycznych.

W ramach działań terapeutycznych zastosowano terapię rodziny (1 przypadek), grupową terapię pedagogiczną (2 przypadki), terapię logopedyczną (5 przypadków).

Na terenie szkół działaniami profilaktycznymi w formie zajęć integracyjnych dla zespołów klasowych objęto 160 uczniów, w ramach zajęć rozwijających umiejętności psychospołeczne 51 uczniów a w ramach programu profilaktycznego „Rozwiń Skrzydła„ 12 uczniów.

2.4.2. SYTUACJA DZIECKA I RODZINY W PERSPEKTYWIE ZESPOŁU KURATORSKIEJ SŁUŻBY SĄDOWEJ SĄDU REJONOWEGO

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy realizuje określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Zgodnie z art. 109 Kodeksu rodzinnego, jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia. Sąd opiekuńczy może w szczególności poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego.

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującego orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Kędzierzynie-Koźlu w 2012 roku pod nadzorem kuratora pozostawało łącznie 60 rodzin i 105 dzieci z terenu Gminy Zdzeszowice.

2.5. KWESTIA PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Osoba pokrzywdzona jest zazwyczaj słabsza, a sprawca silniejszy. Ogólnie przyjmuje się, że przemoc w rodzinie to działanie: zamierzone i świadome, skierowane przeciwko innym członkom rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste osób doświadczających przemocy, w którym sprawca jest silniejszy, a osoba doświadczająca przemocy słabsza, powoduje ból i cierpienie.

Przemoc domowa to każde zachowanie, które powoduje fizyczne lub psychiczne cierpienie osoby bliskiej, narusza jej podstawowe prawa i dobra osobiste, ma na celu utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc może przybrać następujące formy:

- przemoc fizyczna - to każde zachowanie, którego celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawienie życia osoby dotkniętej przemocą;
- przemoc psychiczna - to każde zachowanie, którego celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doświadczającej przemocy

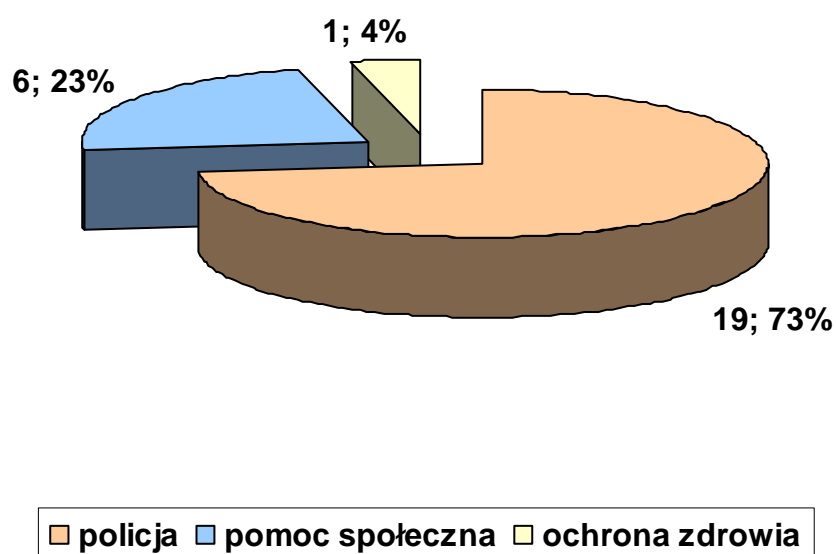
strachu oraz pozbawienia jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.

- przemoc seksualna - to każde zachowanie mające na celu zmuszanie osoby pokrzywdzonej przemocą do podjęcia zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności;
- przemoc ekonomiczna - to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie osoby doświadczającej przemocy od sprawcy.

W myśl Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) Zespół Interdyscyplinarny stanowią przedstawiciele służb, instytucji i organizacji działających w obszarze wsparcia społecznego. Działania Zespołu zmierzają do poprawy sposobów udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy oraz ich rodzinom. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) wskazuje, że osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej, wszechstronnej pomocy oraz skutecznej interwencji, a ogół czynności podejmowanych i realizowanych w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą realizowany jest przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Gmina Zdzeszowice przyjęła i realizuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, co reguluje Uchwała Nr V/43/2011 z dnia 10 marca 2011 r. W/W uchwałą przyjęto tryb i sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Zdzeszowice oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania. Zarządzeniem Nr SG.0050.38.2011 z dnia 14 kwietnia 2011r. Burmistrz Zdzeszowic powołał Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Zdzeszowice. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu zapewnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdzeszowicach. Podstawą podejmowania interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą jest procedura „Niebieskiej Karty”, która obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Do dnia 1 sierpnia 2010 r. możliwość realizacji procedury "Niebieskiej Karty" posiadały wyłącznie dwa podmioty, tj. Policja i pomoc społeczna. Od momentu nowelizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zakładanie "Niebieskiej Karty" leży w kompetencjach pięciu podmiotów, tj. pomocy społecznej,

Policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty i ochrony zdrowia. Przedstawiciele wyżej wymienionych podmiotów realizują procedurę "Niebieskiej Karty" w oparciu o zasadę współpracy. Wszczęcie procedury "Niebieskiej Karty" następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" lub poprzez wypełnienie Kwestionariusza Zgłoszeniowego.

Liczba "Niebieskich Kart A" które wpłynęły do przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w 2012 roku

W 2012 r. odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego, utworzonych zostało 25 grup roboczych. Podczas prac grup roboczych wypełnionych zostało 25 „Niebieskich Kart – C” (weryfikacja danych osoby, co, do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą). Podczas spotkań z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie przekazano osobom pokrzywdzonym „Niebieską Kartę – B” (pouczenie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie). Grupy robocze wypełniły 15 „Niebieskich Kart – D” (dane osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie).

Zespół Interdyscyplinarny złożył na Policję i do prokuratury 4 wnioski na podstawie art.12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz 7 wniosków do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie podjął działania diagnozujące poprzez kierowanie poszczególnych spraw do Gminnej Komisji

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz diagnozę środowiska zagrożonego przemocą dokonywaną przez pracowników socjalnych.

Udzielono profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie poprzez kierowanie do punktu konsultacyjnego w celu skorzystania z pomocy psychologicznej bądź terapeutycznej, prawnej, a także w formie poradnictwa medycznego, pracy socjalnej, w tym cyklicznych wizyt w środowisku.

Podjęto oddziaływania wobec sprawców przemocy w rodzinie poprzez kierowanie do uczestnictwa w programach korekcyjno- edukacyjnych.

W roku 2012 Zespół Interdyscyplinarny zebrał się czterokrotnie. Podczas spotkań całego składu Zespołu Interdyscyplinarnego omawiane były sprawy skierowane do grup roboczych oraz efekty pracy grup. Zespół podejmował ocenę sytuacji problemowej osoby indywidualnej, rodziny lub środowiska znajdującego się w sytuacji kryzysowej i wypracowywał działania mające na celu przywrócenie integralności rodziny dotkniętej przemocą.

W roku 2012 procedura „Niebieskiej Karty” została zakończona w 11 przypadkach, wobec rozstrzygnięcia o ustaniu przemocy w rodzinie, a w 8 przypadkach wobec rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań, gdyż podejrzenie stosowania przemocy nie zostało potwierdzone.

2.6. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową jest osoba (...) niezatrudniona i niewykonywającą innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, albo, jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zamieszkania powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,

jeżeli spełnia warunki określone w art. 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, niepełnosprawności. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

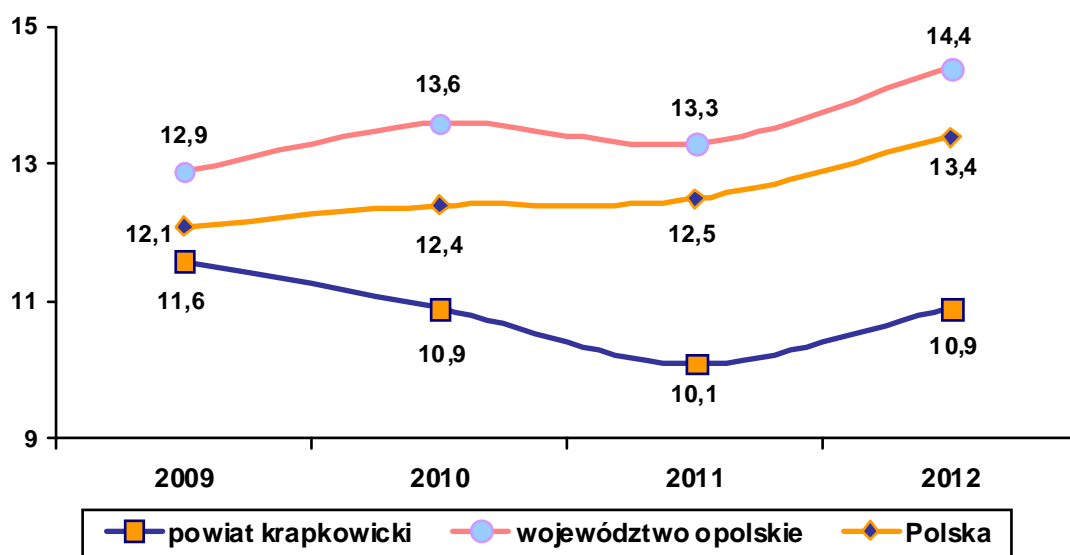
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która

pozwała na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia zarejestrowanego w powiecie, województwie i kraju w latach 2009-2012

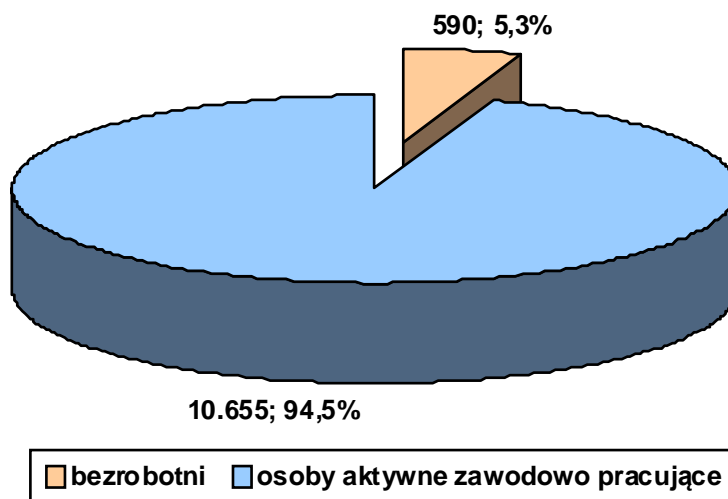
Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2009-2012 powiat krapkowicki charakteryzował się znacznie niższą, w stosunku do województwa opolskiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju mamy do czynienia z powolnym wzrostem stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krapkowicach na dzień 31 grudnia 2012 roku w gminie Zdieszowice pozostawało zarejestrowanych 590 bezrobotnych (w tym 124 osoby zamieszkujące obszar wiejski gminy). Wśród nich większą liczebnie

grupą były kobiety, które stanowiły 58,8% ogółu bezrobotnych w gminie (347 osób). Prawo do zasiłku posiadało 101 osób. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

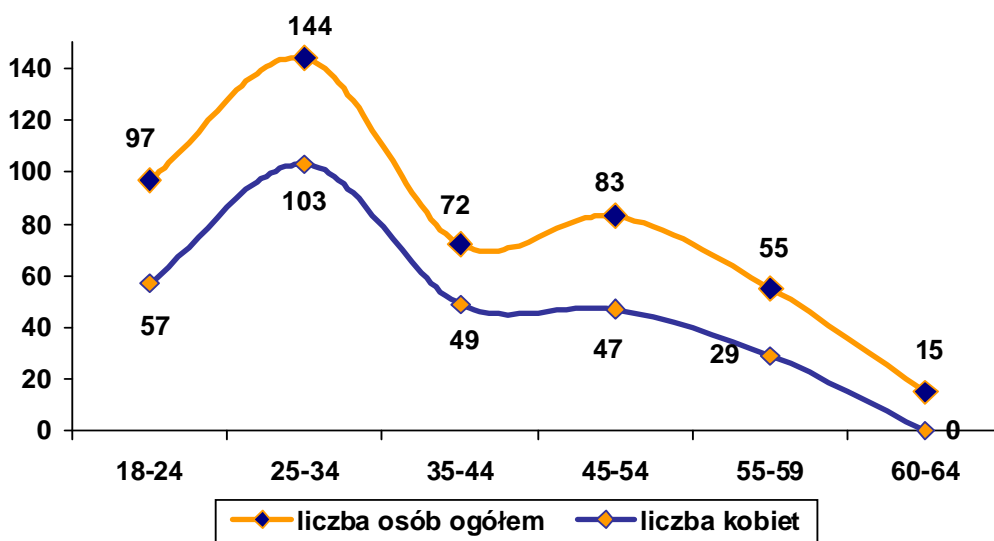
Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące z terenu gminy z końcem 2012 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krapkowicach.

Spośród 11.066 osób z terenu gminy Zdieszowice, będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2012 roku 590 osób pozostawało bez zatrudnienia.

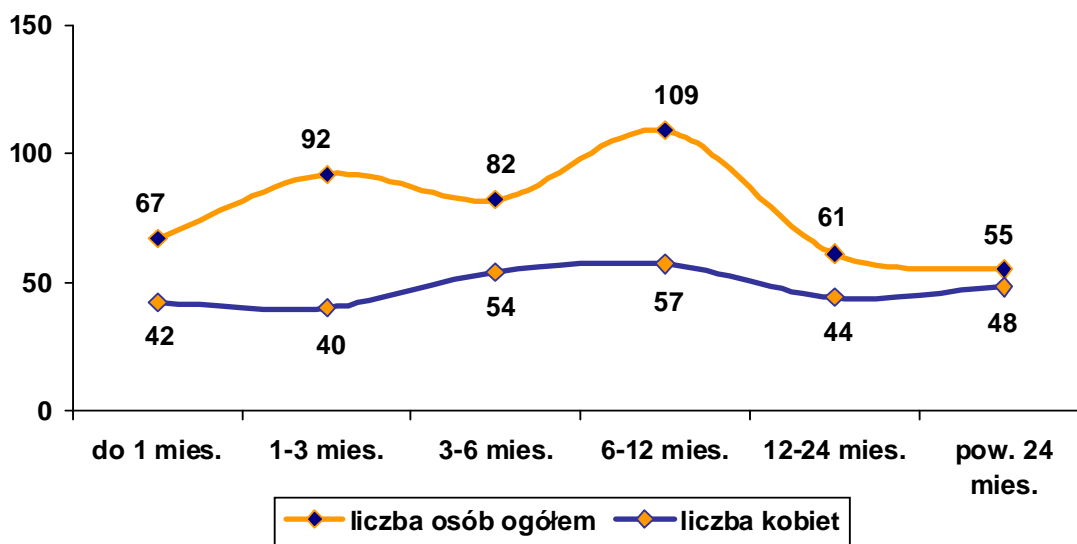
Bezrobotni z terenu gminy według wieku z końcem 2012 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krapkowicach.

Z końcem 2012 roku w grupie bezrobotnych najwięcej było osób pomiędzy 25 a 34 rokiem życia. Niepokoiła również liczna i zarazem posiadająca niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 45 rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe.

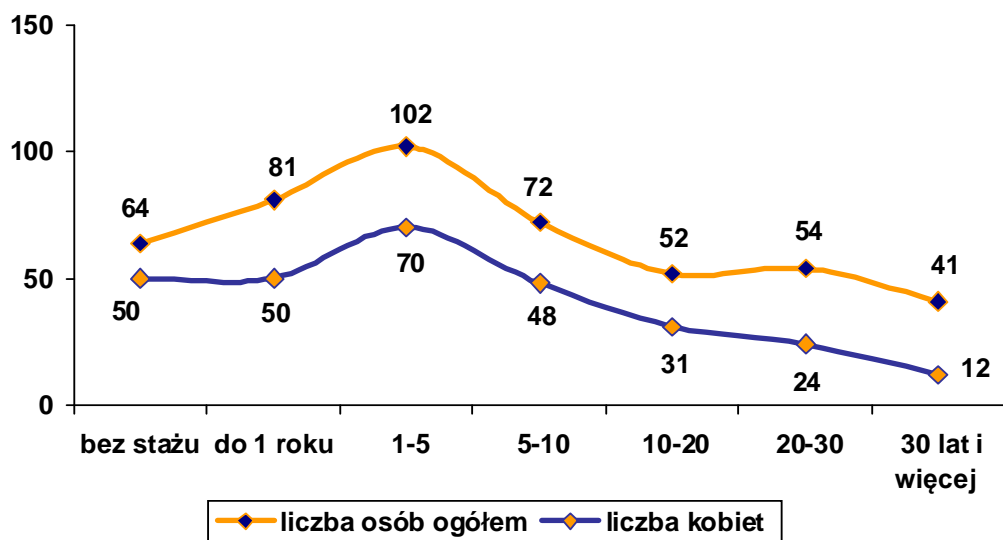
Bezrobotni z terenu gminy według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2012 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krapkowicach.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym wykresie. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, czyli pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

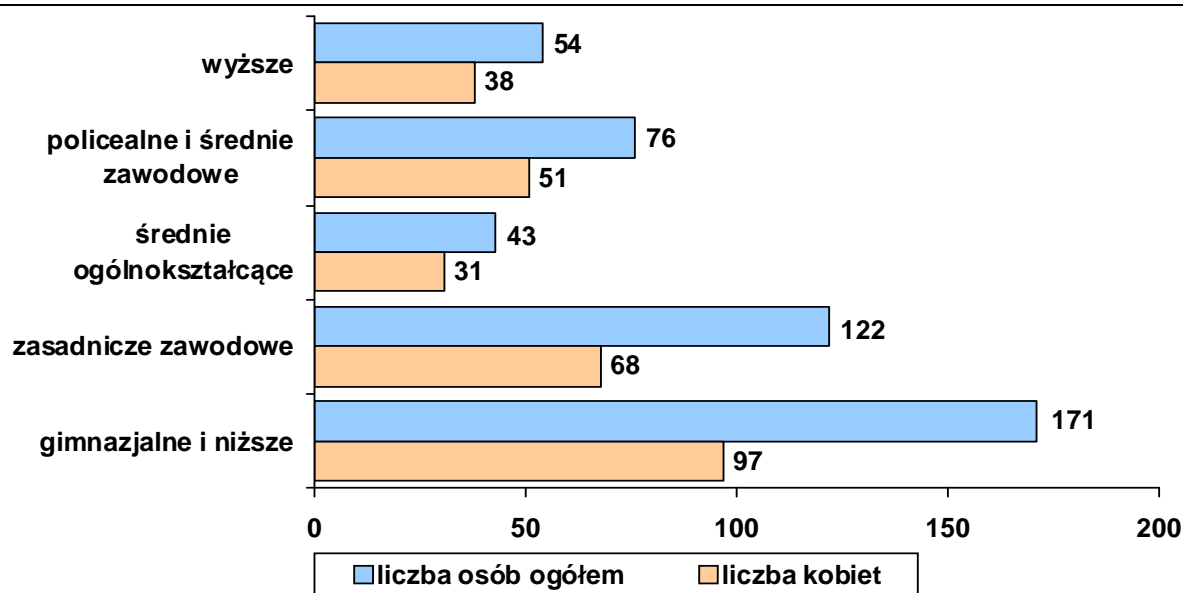
Bezrobotni z terenu gminy według stażu pracy z końcem 2012 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krapkowicach.

Z końcem 2012 roku największe grupy bezrobotnych w gminie stanowiły osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat oraz osoby ze stażem zawodowym do roku czasu. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy, zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, którym należy umożliwić zdobycie pierwszych doświadczeń zawodowych oraz osoby z kilkuletnim stażem pracy, którym należy umożliwić zdobywanie dalszego doświadczenia zawodowego.

Bezrobotni z terenu gminy według wykształcenia z końcem 2012 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krapkowicach.

Z końcem 2012 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.7. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

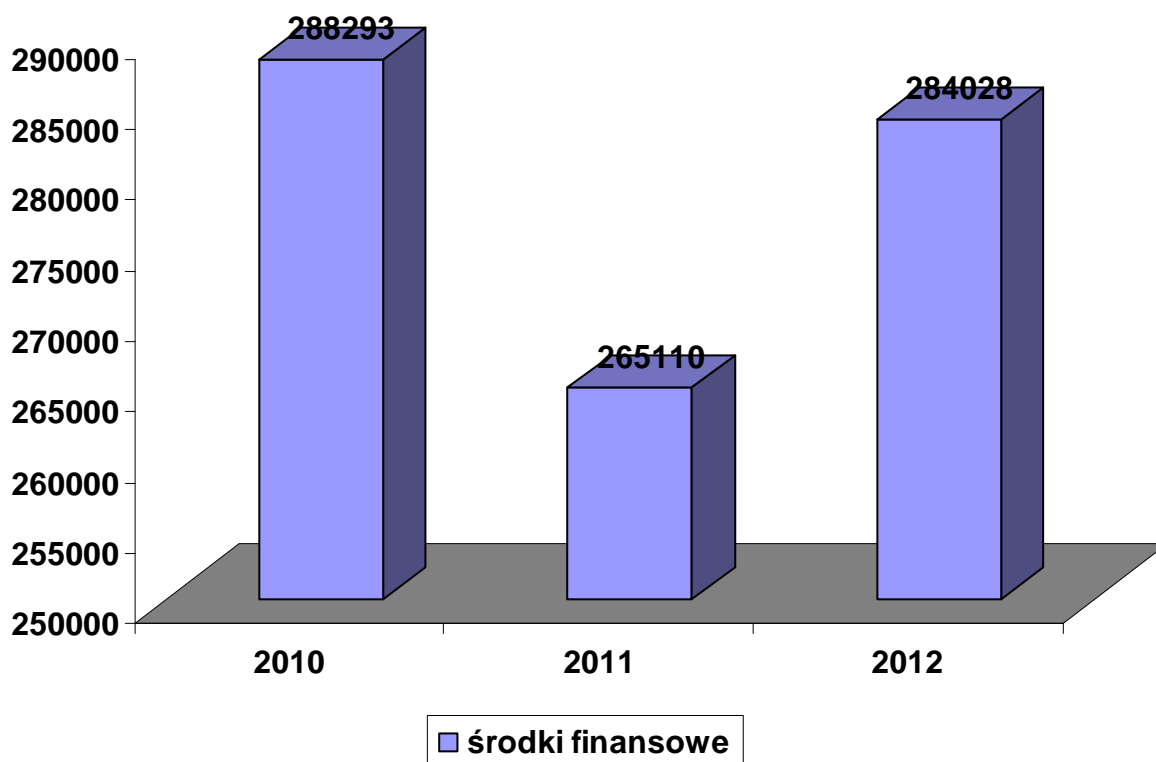
- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm, jako poważny problem społeczny. Spośród 264 rodzin objętych pomocą społeczną przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdieszowicach w 2012 roku, 21 rodzin liczących 40 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. Mniej widoczne było używanie narkotyków. W analizowanym okresie z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie świadczył żadnej pomocy, co nie jest równoznaczne z brakiem problemu.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, a także podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2012 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych rozpatrzyła 26 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych. W analizowanym roku GKRPA dokonała również 18 kontroli punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

**Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w gminie
w latach 2010-2012**

Dane Ośrodka Profilaktyki i Wspierania Rodziny w Zdzeszowicach.

Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii w gminie Zdzeszowice w latach 2010-2012 ulegała zmianom. W 2010 roku wyniosła 288.293 zł, w roku następnym spadła do 265.116 zł, a w 2012 roku osiągnęła poziom 284.028 zł.

2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Zdzeszowice.

Według danych Komisariatu Policji w Zdzeszowicach w 2012 roku na terenie Gminy Zdzeszowice stwierdzono 259 przestępstw o 3 mniej niż w roku poprzednim (262 w roku 2011). W analizowanym roku przeprowadzono 228 postępowań w zakresie wykroczeń, a rok wcześniej 222 postępowania. Wskaźnik wykrywalności przestępstw w porównaniu do roku 2011 spadł o 2,5% i wyniósł 76,5%. W ramach działań prewencyjnych wystawiono 676 mandatów i zastosowano 1679 pouczeń - o 114 mniej niż rok wcześniej. Zatrzymano 9 praw jazdy (17 w 2011r.) oraz 57 dowodów rejestracyjnych (95 rok wcześniej). Funkcjonariusze przeprowadzili 285 wywiadów środowiskowych – o 35 mniej niż w roku poprzednim, założyli 27 niebieskich kart o 12 więcej niż w 2011r. oraz dokonali 173 doprowadzeń – o 6 mniej niż 2011 roku. Wśród nieletnich odnotowano wzrost czynów karalnych z 7 do 19 i przeprowadzono 19 postępowań – o 15 więcej niż w roku 2011r.

Doceniając znaczenie profilaktyki, funkcjonariusze pionu prewencji Komisariatu Policji w Zdzeszowicach realizowali w 2012 r. programy i akcje prewencyjne, m.in.: program „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczne Wakacje”, „Bezdomność”, „Bezpieczeństwo na obszarach kolejowych”, „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”.

2.8.1. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI W PERSPEKTYWIE KURATORÓW ZAWODOWYCH DLA DOROSŁYCH

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych przy Sądzie Rejonowym w Kędzierzynie-Koźlu w 2012 r. na terenie miasta i gminy Zdzeszowice było prowadzonych w sumie 194 spraw, na które składało się 148 spraw dozorowanych (w tym 35 dozorów osób warunkowo zwolnionych z jednostek penitencjarnych), 30 spraw kary ograniczenia wolności, 16 spraw bez orzeczonego dozoru kuratora.

2.9. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, osobami niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej.

Niepełnosprawność jest również rozumiana, jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania.

W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Według danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krapkowicach w roku 2012 mieszkańcom Gminy Zdzeszowice wydano 100 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (w tym 15 osobom do 16 roku życia i 85 osobom powyżej 16 roku życia). Nie jest to jednak liczba osób posiadających stopień niepełnosprawności gdyż dane dotyczą jedynie 2012r. Natomiast do dnia dzisiejszego mogą obowiązywać orzeczenia wydane w latach ubiegły zarówno okresowe jak i wydane na stałe.

Dane dotyczące niepełnosprawności z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011r. zawierają jedynie informacje na poziomie województwa. Ponadto autorzy w/w dokumentu podkreślają, iż zgromadzone dane mogą być niedoszacowanie gdyż pytania dotyczące niepełnosprawności miały charakter dobrowolny.

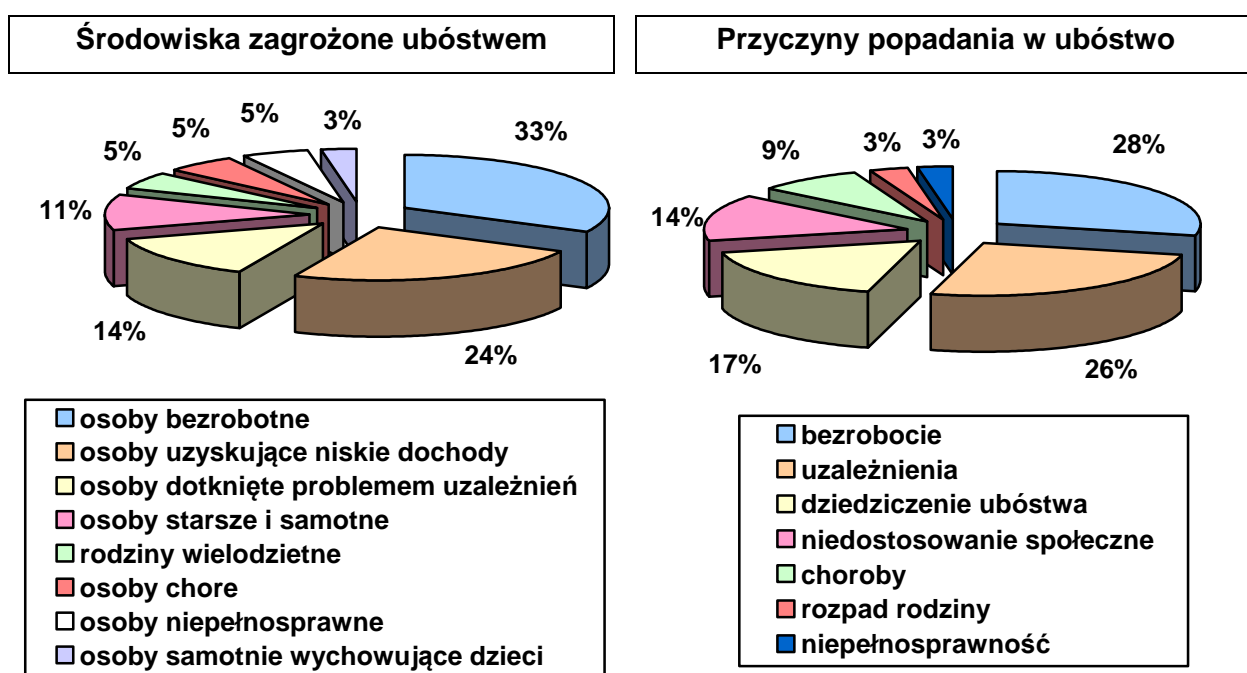
Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

2.10. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych, radnych, mieszkańców gminy.

W pierwszych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie środowisk zagrożonych ubóstwem oraz określenie przyczyn tego zjawiska. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

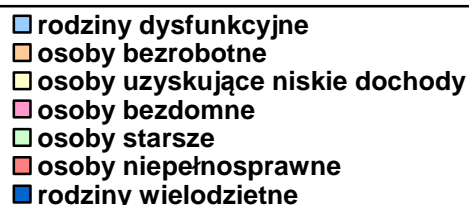
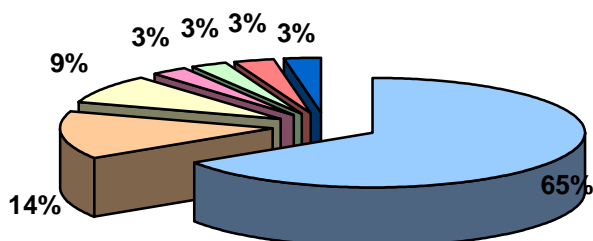

Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach.

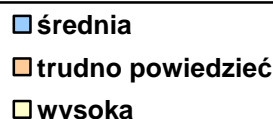
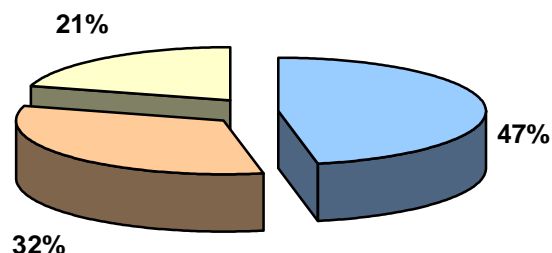
Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób bezrobotnych (33%), osób uzyskujących niskie dochody (24%) oraz osób dotkniętych uzależnieniami (14%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali bezrobocie (28%), uzależnienia (26%) i dziedziczenie ubóstwa (17%).

Odpowiadając na kolejne pytania respondenci identyfikowali środowiska zagrożone uzależnieniami, określali skalę tego zjawiska oraz oceniali ofertę pomocy osobom uzależnionym.

Środowiska zagrożone uzależnieniami

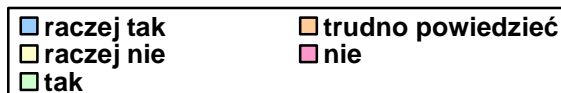
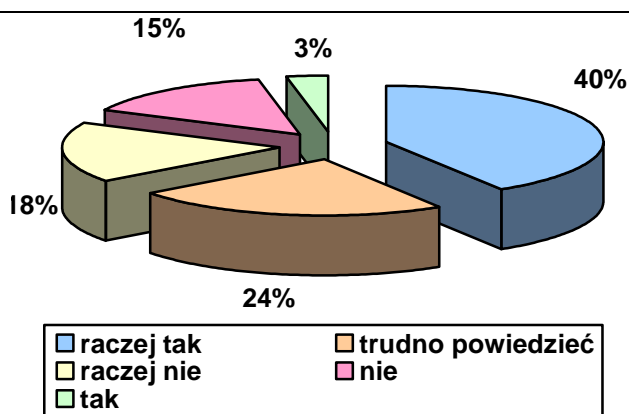
Skala problemu uzależnień

Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach

W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były rodziny dysfunkcyjne (65%), osoby bezrobotne (14%) oraz osoby uzyskujące niskie dochody (9%). Określając skalę występowania tego problemu, większość badanych (47%) oceniła ją jako średnią. Jednocześnie 21% ankietowanych stwierdziło, iż skala uzależnień w gminie jest wysoka, a 32% osób nie miało w tej sprawie zdania.

Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

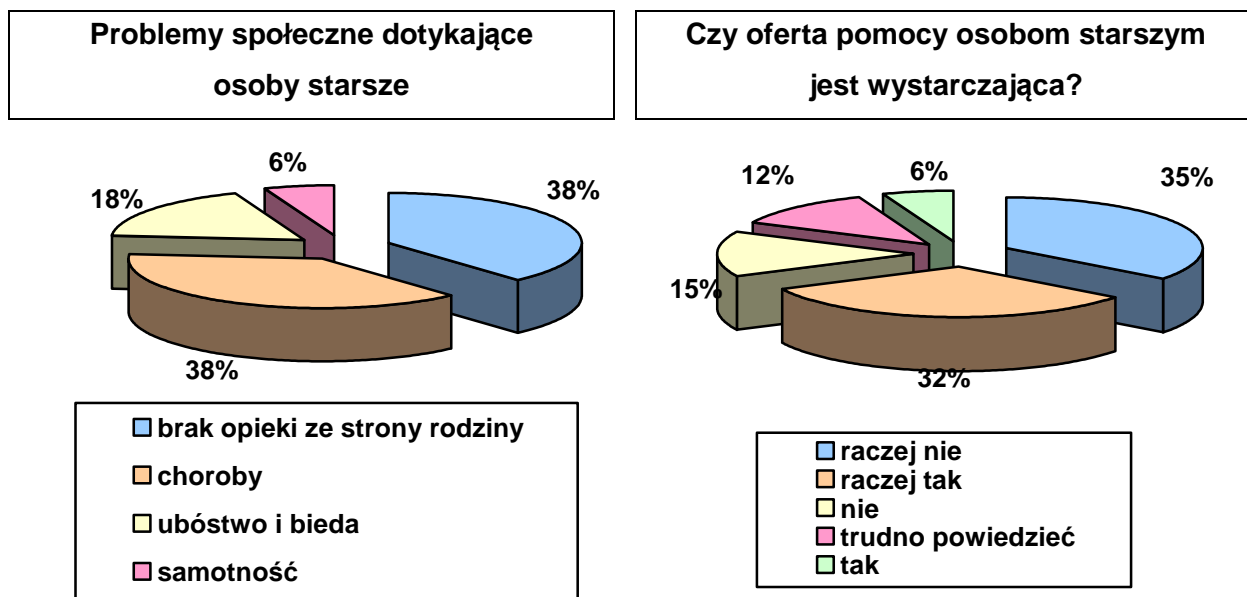

Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach

Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, łącznie 43% ankietowanych wyraziło pozytywną opinię. Odmiennego zdania było 33% osób, a 24% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące sytuacji osób starszych w środowisku lokalnym. Pozwoliły one na identyfikację najważniejszych problemów

dotykających tę grupę osób oraz ocenę pomocy świadczonej osobom w wieku poprodukcyjnym. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

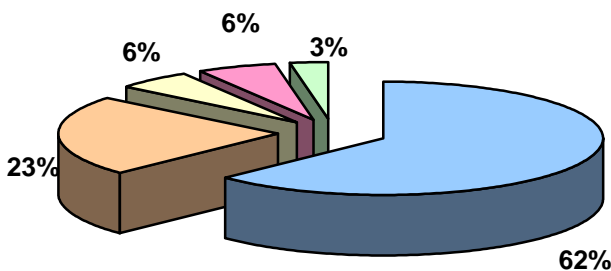

Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach

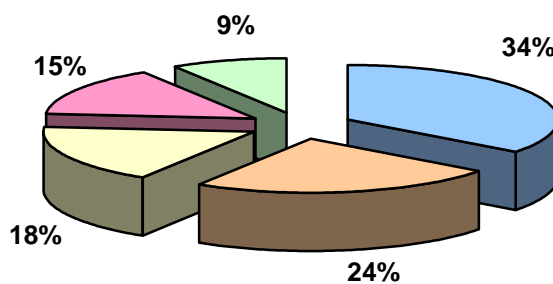
W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotykające tę grupę osób podawali brak opieki ze strony rodziny (38%), choroby (38%), ubóstwo i biedę (18%) oraz samotność (6%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, 38% respondentów stwierdziło, iż oferta ta jest raczej wystarczająca, zaś łącznie 50% badanych było odmiennego zdania. Jednocześnie 12% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska.

W ankiecie pytano o stosunek do osób niepełnosprawnych oraz próbowano wysondować, jak postrzegana jest w społeczności lokalnej oferta pomocy dla niepełnosprawnych. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?

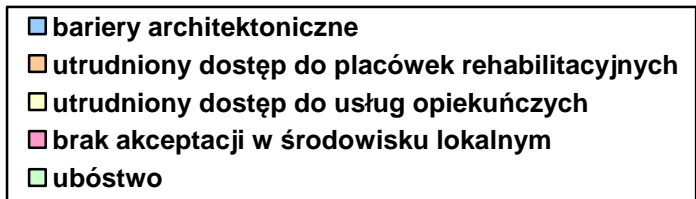
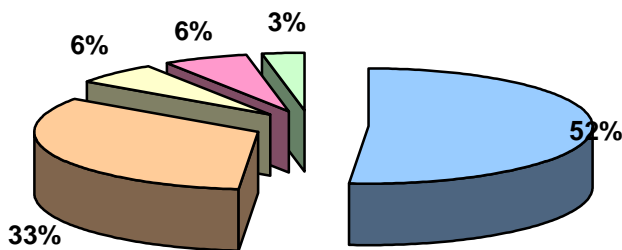

Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach

W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych zdecydowana większość badanych (łącznie 85%) wypowiedziała się pozytywnie, 9% respondentów było przeciwnego zdania, a 6% pytanych nie wypowiedziało się na ten temat. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy ww. osobom, to większość respondentów (łącznie 58%) stwierdziła, iż jest ona raczej niewystarczająca lub niewystarczająca. Odmiennego zdania było w sumie 24% ankietowanych, a 18% osób nie wyraziło w tej sprawie opinii.

Drażąc kwestię niepełnosprawności, poproszono ankietowanych o wskazanie problemów dotyczących osoby niepełnosprawne, a uzyskane odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie.

Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych

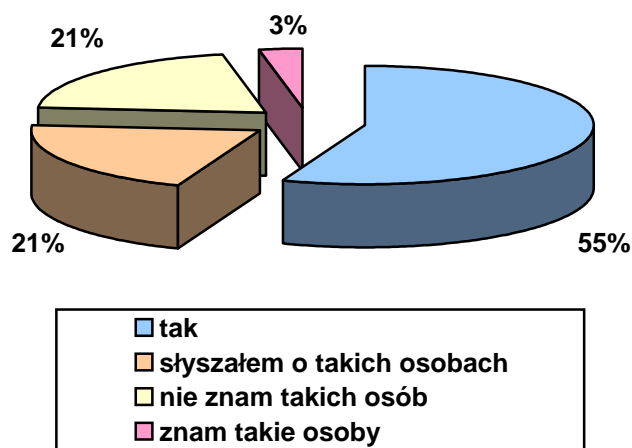

Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali bariery architektoniczne (52%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (33%).

W ankiecie znalazło się również pytanie odnoszące się do osób chorych psychicznie zamieszkujących na terenie gminy.

Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

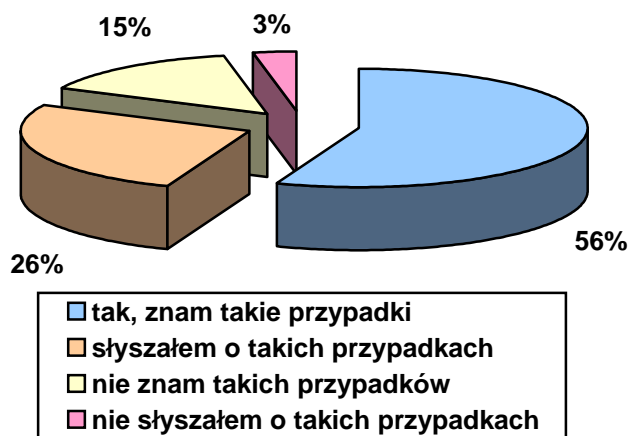

Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce jej mieszkańcom. Zdecydowana większość badanych (łącznie 79%) stwierdziła, iż wie o fakcie zamieszkiwania takich osób w gminie, zaś 21% respondentów odpowiedziało, że ich nie zna.

Osobne zagadnienie w ankiecie stanowiła przemoc w rodzinie. Ankietowani wypowiedzieli się na temat znajomości rodzin dotkniętych tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

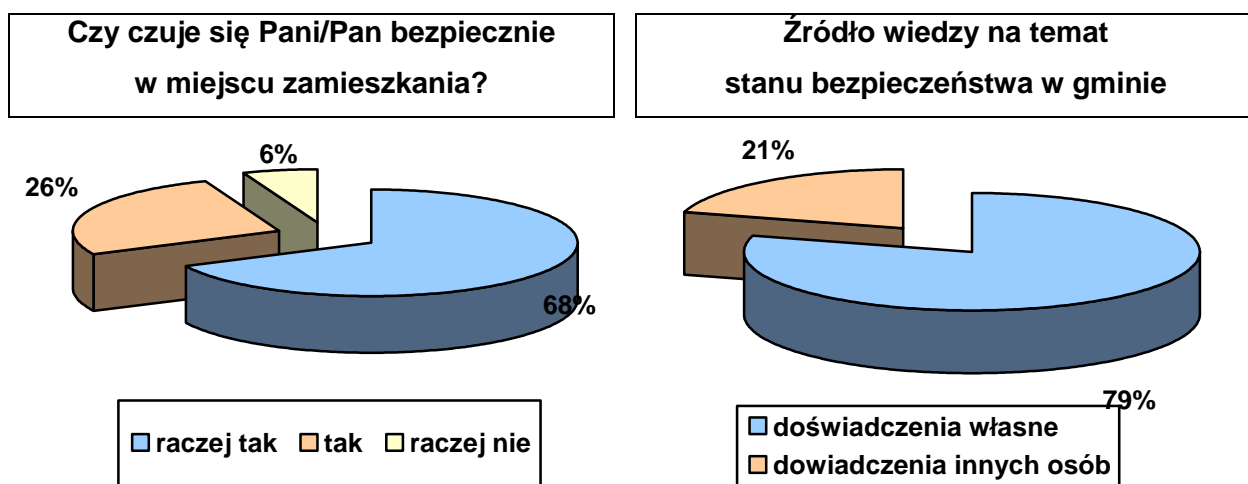
Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

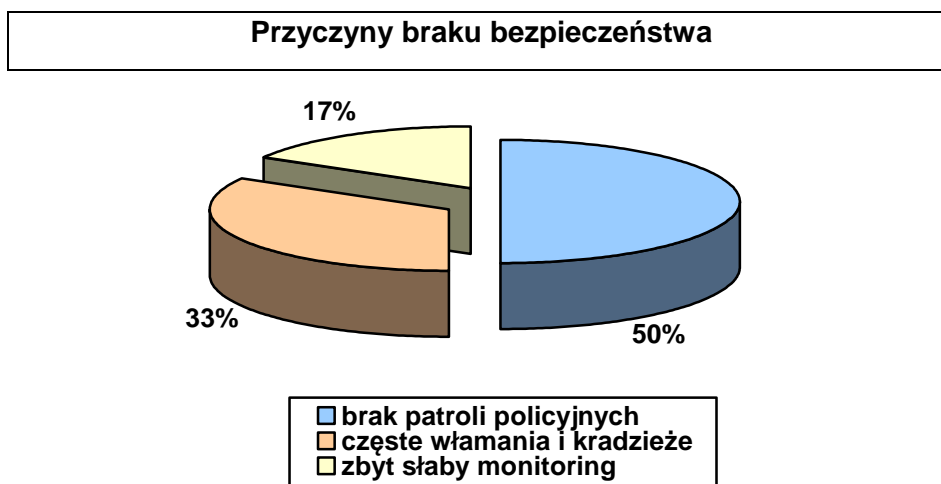
Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach

Podejmując kwestię zjawiska przemocy domowej, łącznie aż 82% badanych stwierdziło, iż zna takie przypadki bądź też o nich słyszało. Odmiennego zdania było jedynie 18% respondentów.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące stanu bezpieczeństwa w środowisku zamieszkania. Respondenci dzieląc się swoimi odczuciami w tym zakresie, wskazywali jednocześnie źródła swojej wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie oraz przyczyny jego braku. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Badania własne MGOPS w Zdieszowicach

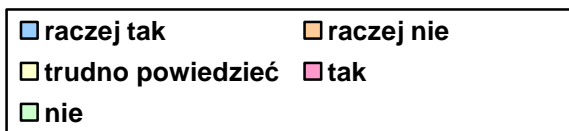
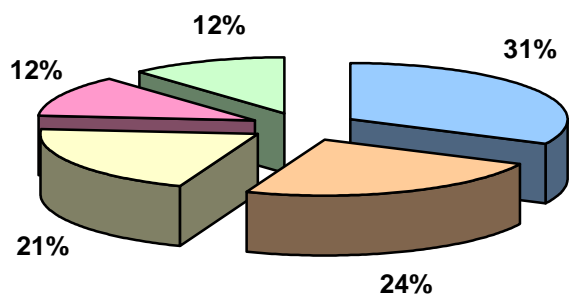
Badania własne MGOPS w Zdieszowicach

Jeśli chodzi o kwestię poczucia bezpieczeństwa w gminie, to badani w zdecydowanej większości (94%) stwierdzili, iż czują się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie. Odmiennego zdania było jedynie 6% pytanych, którzy jako istotne przyczyny braku bezpieczeństwa wymienili ograniczoną liczbę patroli policyjnych, częste włamania i kradzieże oraz zbyt słaby monitoring. Głównym źródłem wiedzy

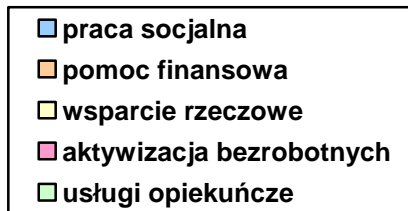
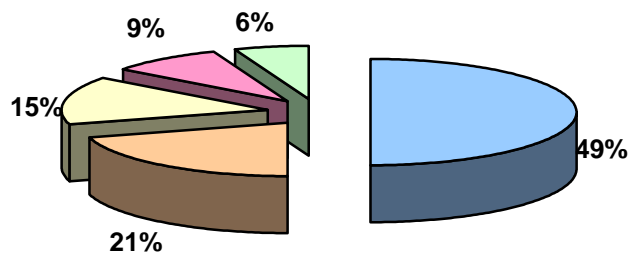
badanych na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były doświadczenia własne (79%).

Kolejne pytania w ankiecie odnosiły się do działalności miejscowego ośrodka pomocy społecznej. Respondenci oceniali ofertę udzielanej pomocy, wskazywali formy wsparcia, jakie powinien świadczyć MGOPS oraz wypowiadali się na temat pracy pracowników socjalnych. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Czy pomoc MGOPS-u jest wystarczająca?

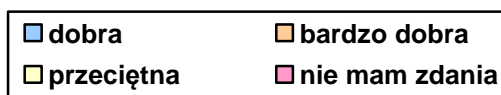
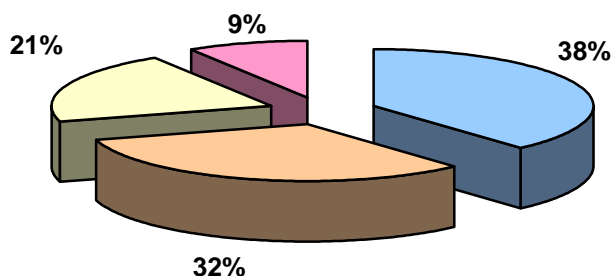

Jaką formę wsparcia powinien oferować MGOPS?

Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach

Ocena pracy pracowników socjalnych

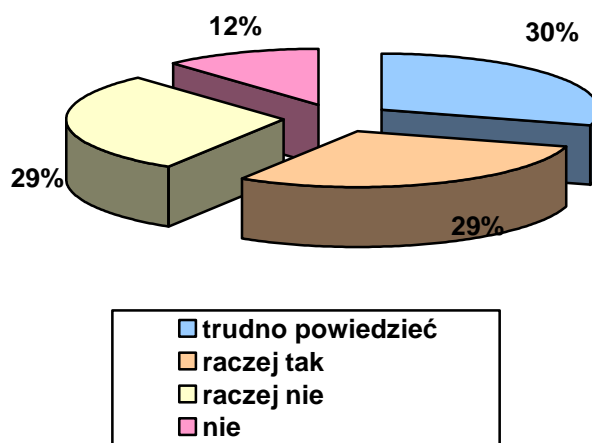
Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez MGOPS, łącznie 43% badanych stwierdziło, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennego zdania było 36% respondentów, a 21% osób nie było w stanie określić swojego stanowiska. W kwestii form wsparcia, jakie powinien oferować MGOPS, respondenci najczęściej wskazywali pracę socjalną (49%), pomoc finansową (21%) i wsparcie rzeczowe (15%). Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, to większość badanych

(łącznie 70%) oceniła ją dobrze lub bardzo dobrze, 21% przeciętnie, zaś 9 % ankietowany nie miało zdania na ten temat.

Uzupełnieniem poprzednio omawianych kwestii było pytanie o stopień zaspokajania potrzeb środowiska lokalnego przez działające na terenie gminy organizacje pozarządowe.

Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?

Badania własne MGOPS w Zdzeszowicach

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, blisko połowa ankietowanych (łącznie 41%) miała negatywne zdanie. Odmienny pogląd w tej sprawie wyraziło jedynie 29% badanych, a 30% osób nie miało zdania.

2.11. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi,
- niekoniecznie niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale,

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy,
- wysokie bezrobocie długotrwale wśród kobiet i mężczyzn,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- nie podnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwale,
- niewielkie znaczenie wykształcenia jako wartości,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.

Szanse

- powiązanie programów dla bezrobotnych długotrwale z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- brak zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- brak rozwoju zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych,

Zagrożenia

- wzrost długotrwałego bezrobocia i zjawiska dziedziczenia bezrobocia,

- ograniczona współpraca władz lokalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- brak wzrostu mobilności zawodowej i geograficznej,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia,
- utrudniony dostęp do kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- dobra komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej i pozarządowej,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego,
- aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych.

Słabe strony

- nie dysponowanie dostateczną ilością środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- brak aktywnej działalności pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- brak odpowiednich warunków do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- brak specjalistycznych analiz jakościowych w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży,
- brak działań w zakresie upowszechniania idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wzrost świadomości społecznej władz samorządowych,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,

- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- odpowiednie przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi,
- dobrze przygotowana baza lokalowa,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i innych uzależnień,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu,
- wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami.

Słabe strony

- brak bazy leczenia odwykowego,
- brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,
- ograniczona współpraca z Kościołem,
- nieskuteczne przepisy prawne – brak przymusu leczenia uzależnień.

Szanse

- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- dostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Zagrożenia

- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi bezdomnych

Mocne strony

- możliwość określenia liczby bezdomnych,
- posiadanie wiedzy na temat miejsc grupowania się osób bezdomnych,
- dostrzeganie różnorodności problemu bezdomności i podejmowanie działań zapobiegawczych,
- informowanie bezdomnych o ich prawach i możliwościach uzyskania pomocy,
- brak podziału bezdomnych na „swoich” i „obcych”,
- dostateczne angażowanie służb do działań na rzecz bezdomnych,
- umiejętne komunikowanie się z mediami w sprawach bezdomności.

Słabe strony

- brak organizacji pozarządowych niosących pomoc osobom bezdomnym,
- brak struktury stacjonarnej i standaryzacji usług dla bezdomnych oraz odpowiedniej infrastruktury na poziomie lokalnym dla osób wychodzących z bezdomności.

Szanse

- nie ograniczanie praw obywatelskich osobom bezdomnym,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi a instytucjami samorządowymi i rządowymi.

Zagrożenia

- nieobiektywne przedstawianie w mediach zjawiska bezdomności,
- brak społecznej akceptacji osób bezdomnych,
- brak programów w zakresie budownictwa socjalnego,
- istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym,
- wystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką tych osób,

- nie dochodzi do marginalizacji problemów osób starszych i izolacji placówek pomocy społecznej,
- dysponowanie małymi formami pomocy społecznej dla osób starszych – dwa domy dziennego pobytu dla osób starszych,
- możliwość realizowania się w organizacjach samopomocowych,
- możliwość udziału w zajęciach programowych dla osób starszych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Słabe strony

- brak określonego standardu usług dla osób starszych,
- słaba dostępność domów pomocy społecznej i zakładów opiekuńczo-leczniczych,
- zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno, dwupokoleniowe,
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym,
- brak ofert dla osób starszych zamieszkujących tereny wiejskie,
- niski poziom życia osób starszych; wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- niemożność kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej,
- brak poprawy sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych,
- brak wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- podmiotowe traktowanie osób starszych,
- dostosowana do osób starszych infrastruktura,
- brak ujawniających się enklaw starości,
- wśród osób starszych nie wzrasta patologia społeczna.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- brak działań w zakresie uwrażliwiania systemu oświaty na problem osób starszych oraz dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrost liczby osób samotnych,
- niedokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- zjawisko migracji ludzi młodych na inne tereny,

- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- dobry przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- zaangażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- istnienie organizacji pozarządowej działającej w sferze niepełnosprawności.

Słabe strony

- niski poziom aktywności organizacji pozarządowej funkcjonującej na rzecz osób niepełnosprawnych,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna i oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym.

Zagrożenia

- brak działań w zakresie edukowania o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- brak upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- niewystarczające działania w zakresie likwidowania barier architektonicznych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne,
- zmniejszająca się liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- brak wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań,
- ograniczony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Szanse

- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- nieodpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

2.12. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.12.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy

mieszkańcom gminy. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdieszowicach

ul. Piastów 20, 47-330 Zdieszowice.

1. Podmiot prowadzący:

Gmina Zdieszowice.

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek realizując zadania wynikające m.in. z ustaw o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

Kadrę jednostki stanowi kierownik, zastępca kierownika, 6 pracowników socjalnych i 15 innych pracowników.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej, rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze, ofiar przemocy.

4. Udział w szkoleniach kadry zatrudnionej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej:

Kadra zatrudniona w MGOPS-ie uczestniczy w licznych formach doszkalania i podnoszenia swoich kwalifikacji.

Dom Dziennego Pobytu „Jarzębina” w Zdieszowicach

ul. Fabryczna 34B, 47-330 Zdieszowice.

1. Podmiot prowadzący:

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdieszowicach.

2. Co oferuje (zakres usług):

- zajęcia organizowane w ramach terapii zajęciowej,
- zajęcia kulturalno-oświatowe, muzyczne, plastyczne, taneczne,
- udzielanie porad i pomocy w przygotowaniu dokumentów do różnych instytucji według potrzeb,
- udostępnianie prasy i literatury,

- tworzenie wspólnoty osób przebywających w DDP (wzajemna pomoc, kształtowanie wzorców wzajemnej troski, życzliwości),
- organizacja wyjazdów i wycieczek.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do 30 osób starszych, uzyskujących niskie dochody, samotnych, o zmniejszonej sprawności psychofizycznej, emerytów rencistów, przebywających w złych warunkach mieszkaniowych, osób korzystających ze świadczeń przedemerytalnych, osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

4. Propozycje w zakresie rozwoju placówki (potrzeby):

Rozszerzanie, w miarę potrzeb, zakresu prowadzonych zajęć.

Dom Dziennego Pobytu „Stokrotka” w Zdieszowicach

ul. Strzelecka 1, 47-330 Zdieszowice (Stare Osiedle)

1. Podmiot prowadzący:

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdieszowicach.

2. Co oferuje (zakres usług):

- zajęcia kulturalno-oświatowe, muzyczne, plastyczne, taneczne,
- zajęcia organizowane w ramach terapii zajęciowej,
- udzielanie porad i pomocy w przygotowaniu dokumentów do różnych instytucji według potrzeb,
- udostępnianie prasy i literatury,
- tworzenie wspólnoty osób przebywających w DDP (wzajemna pomoc, kształtowanie wzorców wzajemnej troski, życzliwości),
- organizacja wyjazdów i wycieczek.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do 30 osób starszych, uzyskujących niskie dochody, samotnych, o zmniejszonej sprawności psychofizycznej, emerytów rencistów, przebywających w złych warunkach mieszkaniowych, osób korzystających ze świadczeń przedemerytalnych, osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

4. Propozycje w zakresie rozwoju placówki (potrzeby):

Rozszerzanie, w miarę potrzeb, zakresu prowadzonych zajęć.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej – Hostel i Mieszkanie chronione

w Zdieszowicach

ul. Góry św. Anny 21A, 47-330 Zdieszowice.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Powiat Krapkowicki.

2. Co OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- nocleg,
- pomoc psychologiczno-prawna.

3. Do KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta Ośrodka Interwencji Kryzysowej skierowana jest do osób będących ofiarami przemocy w rodzinie, natomiast mieszkanie chronione przeznaczone jest dla pełnoletnich wychowanków opuszczających rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępcze.

W 2012 roku wsparciem objęto 4 osoby dorosłe i 3 dzieci.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

- zwiększenie liczby pomieszczeń,
- zapewnienie całodobowej pomocy psychologiczno-prawnej.

Ośrodek Profilaktyki i Wspierania Rodziny w Zdieszowicach

ul. B. Chrobrego 18, 47-330 Zdieszowice.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Gmina Zdieszowice.

2. Co OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Ośrodek prowadzi działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów dotyczących uzależnień w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Do podstawowych zadań Ośrodka należy:

1. udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnienia, pomocy psychologicznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- informowanie o uzależnieniach i możliwościach leczenia osób uzależnionych i członków ich rodzin,
 - udzielanie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
 - prowadzenie programów terapeutycznych,
 - informowanie o ruchach samopomocowych,
 - prowadzenie grupy wstępnej, samopomocowej,

- organizowanie spotkań grupy samopomocowej AA, AI-Anon,
 - prowadzenie mityngów zamkniętych i otwartych przez wolontariuszy AA,
 - czytanie i rozprowadzanie literatury AA.
2. Prowadzenie grupy socjoterapeutycznej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych:
- organizowanie zajęć edukacyjno-socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym w czasie wolnym od zajęć szkolnych,
 - zapewnienie opieki wychowawczej i pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych.
3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):
Oferta Ośrodka skierowana jest do mieszkańców z terenu gminy Zdzeszowice.

Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy

ul. Piastów 20, 47-330 Zdzeszowice.

1. Podmiot prowadzący:

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdzeszowicach.

2. Co oferuje (zakres usług):

Jednostka udziela porad i informacji oraz kieruje do odpowiednich instytucji.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do osób dotkniętych przemocą.

W 2012 roku udzielono 85 konsultacji.

4. Propozycje w zakresie rozwoju placówki (potrzeby):

Zwiększenie zatrudnienia oraz liczby godzin działania punktu.

2.12.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W Gminie Zdzeszowice funkcjonuje 6 organizacji pozarządowych związanych z obszarem pomocy społecznej oraz są: 2 parafie kościoła rzymskokatolickiego i 2 związki wyznaniowe – Zbór „Nadzieja” oraz Związek Wyznania Świadków Jehowy. Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Zdzeszowice w obszarze pomocy społecznej.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE W GMINIE ZDZIESZOWICE ZWIĄZANE Z OBSZAREM POMOCY SPOŁECZNEJ

1. Stowarzyszenie „Otwarte Serce”, ul. Pokoju 1, 47-330 Zdzieszowice,
2. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Zdzieszowicach, ul. Góry św. Anny 21A, 47-330 Zdzieszowice,
3. Parafialny Zespół Caritas, ul. Pokoju 1, 47-330 Zdzieszowice,
4. Stacja Opieki Caritas Diecezji Opolskiej, ul. Kościuszki 3, 47-150 Leśnica,
5. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy, ul. Fabryczna 34b, 47-330 Zdzieszowice,
6. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, ul. Pokoju 1, 47-330 Zdzieszowice.

Zestawienie wszystkich organizacji pozarządowych działających na terenie gminy dostępne jest na stronie internetowej www.zdzieszowice.pl

2.13. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ I PROGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DO 2020

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie Gminy Zdzieszowice korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania, są dysfunkcje występujące w rodzinach. Rodzinę należy wzmocnić tak, aby w skuteczniejszy sposób mogła opierać się pojawiającym się kryzysom. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom niepełnosprawnym i starszym – grupom zwiększającym się na terenie gminy i zarazem szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Równie ważne jest przeciwdziałanie bezrobociu prowadzącemu do ubóstwa i stwarzającemu zagrożenie

bezdumnością. Istotnym zagadnieniem jest także przeciwdziałanie uzależnieniom, negatywnie wpływającym na kondycję lokalnej społeczności. W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływa również kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się problemów społecznych. Samorząd gminny powinien prowadzić i rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

Perspektywy demograficzne do 2020 wskazują, że społeczeństwo naszego kraju będzie ulegało procesowi starzenia. Choć dotychczasowa sytuacja gminy jest korzystna, to należy założyć systematyczny przyrost mieszkańców w wieku senioralnym. Konieczna może okazać się rozbudowa infrastruktury socjalnej a w szczególności usług opiekuńczych, sąsiedzkich, które winny być prowadzone na wysokim poziomie by satysfakcjonowały odbiorców.

Wraz z wzrastającą liczbą seniorów zwiększała się będzie liczba osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawni są i pozostaną grupą silnie zróżnicowaną, nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur, zasiłków i sytuacja ta w najbliższych latach nie ulegnie szczególnym zmianom. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia. Co wskazuje na kolejne wyzwania dla lokalnej polityki społecznej.

Zważywszy na sytuację społeczno gospodarczą należy zauważyć, że skala ubóstwa i bezrobocia może w ciągu najbliższych lat wzrastać, stąd konieczne są działania uprzedzające tę sytuację - oczywiście w tych przypadkach w których jest to możliwe - m.in. poprzez projekty zawierające naukę gospodarowania zasobami finansowymi. Nawet, jeżeli poziom bezrobocia do 2020 roku, zacznie spadać to nadal pozostanie szereg osób nieprzystosowanych do pozostawania w zatrudnieniu, dla tej grupy trzeba będzie zaplanować działania korzystając z rozwiązań jakie stwarza ekonomia społeczna.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach gminy z całą pewnością różnią się od faktycznego stanu (tylko część mieszkańców mających problem z nadużywaniem środków psychoaktywnych sięga po profesjonalną pomoc). Najlepiej widać to w sferze odczuć liderów, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm czy narkomanię jako poważny problem społeczny. Uzależnieniom towarzyszy często ubóstwo i bezrobocie. Wydaje się, że w perspektywie 2020 roku, nadal kwestia ta pozostanie poważnym wyzwaniem dla kształtowania lokalnej polityki społecznej i stąd konieczne będą działania profilaktyczne dla całej populacji szczególnie dzieci i młodzieży, jak i interwencyjne wobec osób nadużywających alkoholu.

W odniesieniu do dzieci i młodzieży szczególnie cenne będą inicjatywy dotyczące zagospodarowania ich wolnego czasu oraz rozwój profesjonalnej pomocy pedagogicznej i psychologicznej, która może być realizowana także w środowisku lokalnym w oparciu o świetlice socjoterapeutyczne.

Z alkoholem często wiąże się kwestia przemocy w rodzinie. Wydaje się że o ile jej poziom nie będzie wzrastał, to wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz więcej przypadków będzie ujawnianie, stąd instytucje samorządu lokalnego muszą wykazać aktywność w przychodzeniu pomocą zarówno ofiarom przemocy jak i poprzez stosowne programy psychologiczne sprawcom przemocy. Cenny będzie także rozwój kampanii informacyjnych adresowanych zarówno do ogółu społeczeństwa jak i wybranych grup zawodowych – celem zwiększania ich profesjonalizmu.

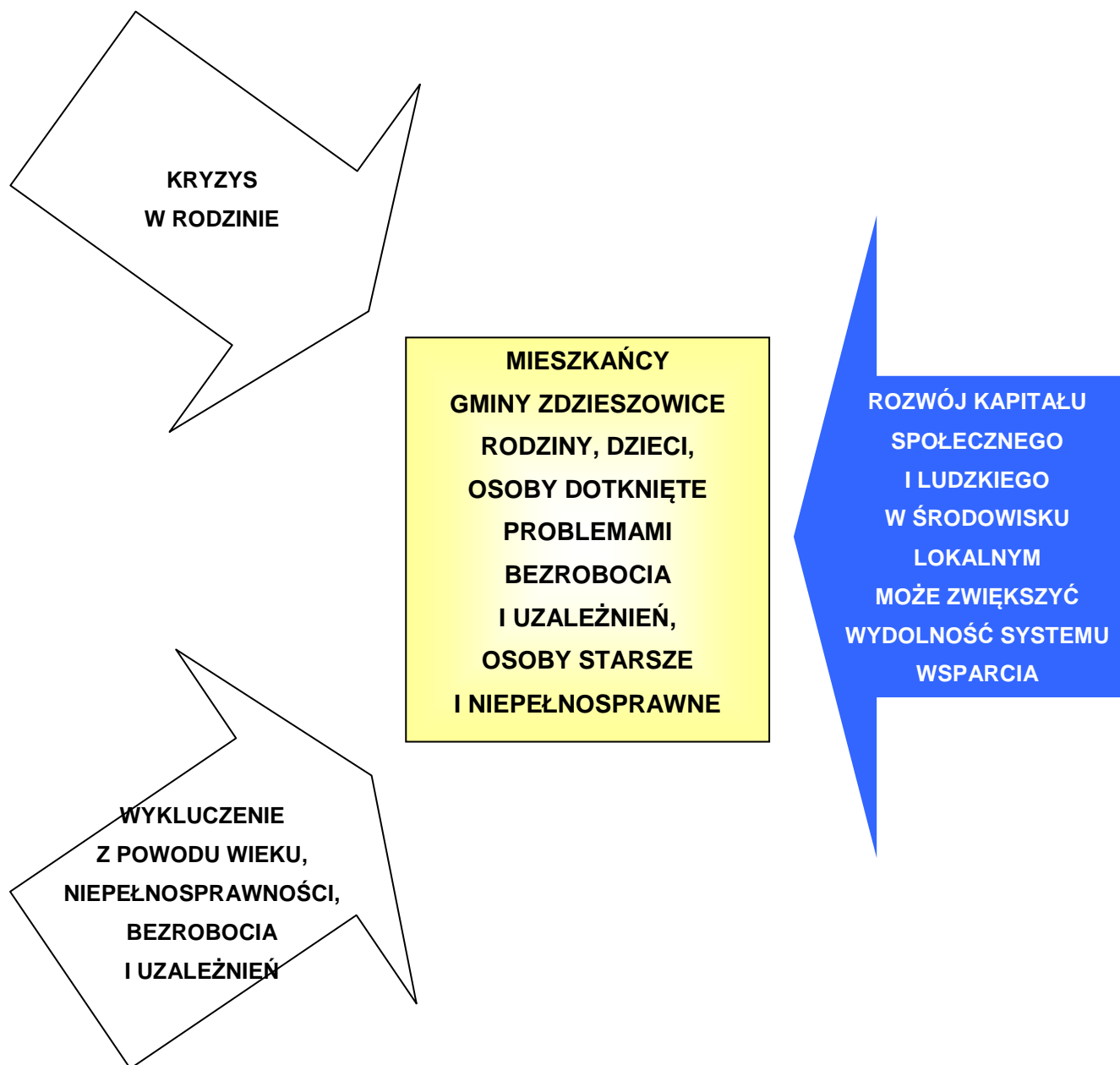
Potencjał społeczny środowiska lokalnego jest i będzie jednym z najważniejszych elementów kształtujących przestrzeń polityki społecznej. Aktywność obywateli koncentrująca się m.in. w działaniach organizacji pozarządowych należy wspierać poprzez rozmaite instrumenty, które będą miały wpływ na rozwój osobowy organizacji i szersze ich włączenie w nurt życia publicznego.

Konieczne są zmiany polegające na odejściu od świadczenia usług opiekuńczych i ratownictwa społecznego, które poprzez rozbudowany system działań osłonowych bardziej utrwalają zjawisko bezradności społecznej niż aktywizowały do działania. Zmiana oznacza także stopniowe zwiększenie znaczenia samego procesu zarządzania polityką społeczną wobec dotychczasowego nacisku kładzionego na proces jej bezpośredniego wykonawstwa.

W procesie tym bardzo ważne jest nowe określenie roli organizacji pozarządowych w ciągu najbliższych lat oraz systematyczne inwestycje w budowę kapitału społecznego w szczególności poprzez edukację osób dorosłych.

Poniższy diagram przedstawia problemy społeczne Gminy Zdieszowice, które należy rozwiązać w ramach lokalnej strategii.

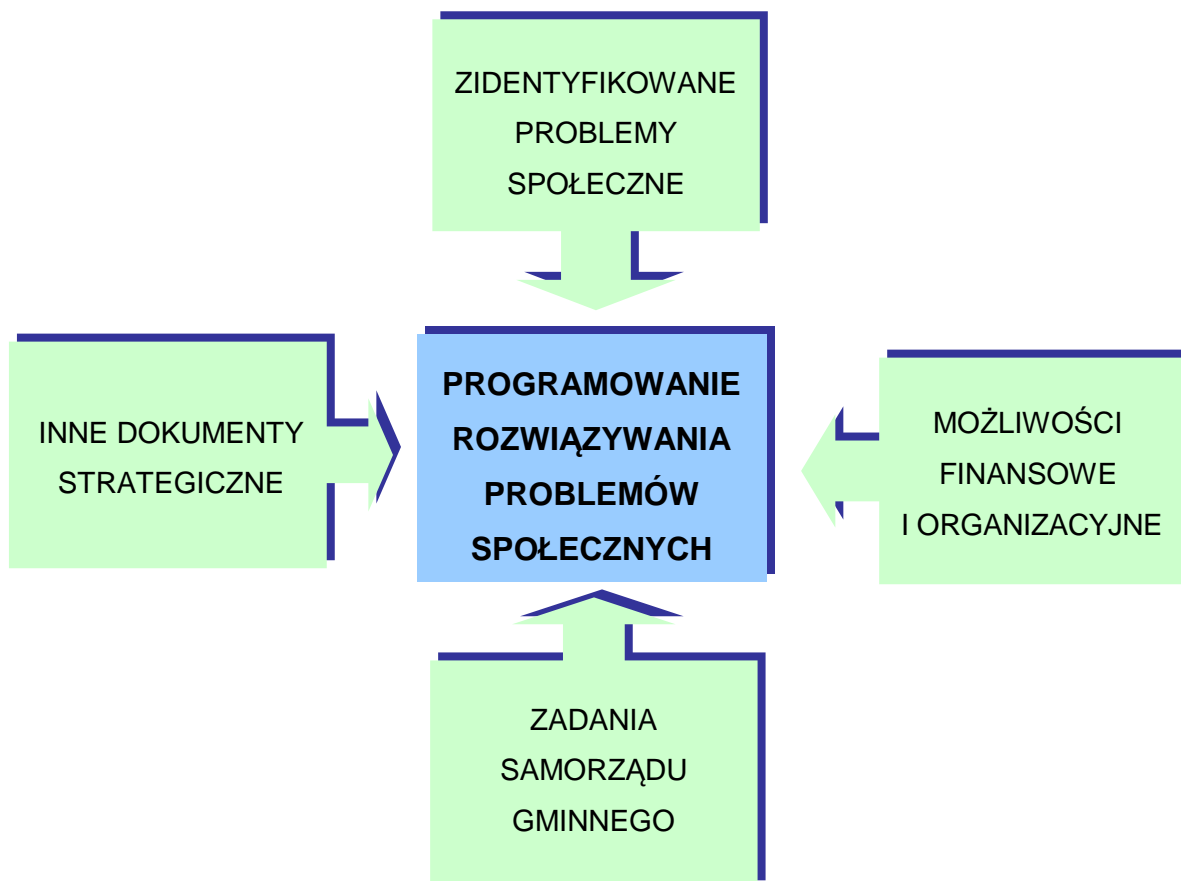
**PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY ZDZIESZOWICE,
KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII**

KWESTIE PIERWSZOPLANOWE – NAJWAŻNIEJSZE

KWESTIE POŚREDNIO WPŁYWAJĄCE NA ROZWIĄZYWANIE
LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

3.1. MISJA

Gmina Zdzeszowice – silna i zintegrowana społecznie gmina, skutecznie przeciwdziałająca zjawiskom negatywnie wpływającym na bezpieczeństwo socjalne mieszkańców

Misja i cele strategiczne zawarte w niniejszym dokumencie są kontynuacją założeń zawartych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zdzeszowice na lata 2008-2013.

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Problem:

Rodzina powinna zapewniać swoim członkom oparcie i pomoc. Może to uczynić tylko silna rodzina, w związku z tym wszelkie problemy opiekuńczo-wychowawcze, związane z przemocą w rodzinie, osłabiające jej funkcje powinny być diagnozowane i rozwiązywane. Polepszeniu powinna ulec sytuacja dziecka, w szczególności należy rozszerzyć ofertę spędzania czasu wolnego.

Cel strategiczny 1.

Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

Cele operacyjne:

1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia dla rodziny, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie min. przez wsparcie psychologiczne, prawne, socjalne, asystenta rodziny.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.
3. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo, polegającej na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Zapewnienie szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, a także terapii rodzinnej.
3. Wspieranie materialne rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
4. Zapewnienie rodzinom tego wymagającym wsparcia asystenta rodziny i rodziny wspierającej.

5. Opracowanie i realizacja trzyletniego „Gminnego Programu Wspierania Rodziny”.
6. Opracowanie i realizacja „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.”

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Rozwój sieci świetlic, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
2. Zapewnienie bezpłatnej lub taniej opieki nad dziećmi dla pracujących oraz podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe osób samotnie wychowujących dzieci – podjęcie działań w kierunku zwiększenia dostępu do żłobków i placówek przedszkolnych.
3. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich poprzez: organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży i wyposażenia w artykuły szkolne, organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego oraz organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.
4. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego oraz tworzenie systemu poradnictwa.
5. Wspieranie działań mających na celu tworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.
6. Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną.
2. Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży.
3. Rozwój nowych form działań osłonowo-aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

4. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki), zwiększanie dostępności istniejących na terenie gminy obiektów sportowych i ich doposażenie w sprzęt sportowy.
6. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
7. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.
8. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad – nawiązanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi i samorządowymi.
9. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji, Ośrodek Profilaktyki i Wspierania Rodziny, szkoły, przedszkola.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności zwiększa się również liczba osób niepełnosprawnych. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić grupom dotkniętym bezrobociem, które prowadzi do ubóstwa i stwarza zagrożenie bezdomnością, oraz uzależnieniami – problemami bardzo często będącymi przyczyną wykluczenia ze środowiska lokalnego.

Cel strategiczny 2.

Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób niepełnosprawnych i seniorów.
2. Pomoc osobom dotkniętym i zagrożonym problemami bezrobocia.
3. Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez: propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, ułatwienie kontaktu z placówkami służby zdrowia, rozwijanie bazy rehabilitacyjnej, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, rozwijanie usług opiekuńczych, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług, oraz świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych.
3. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym, m.in. poprzez opracowywanie projektów socjalnych promujących integrację społeczną.
4. Wsparcie materialne dla osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.

5. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych.
6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
 - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
 - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
7. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.
8. Udział organizacji samorządowych i pozarządowych w realizacji powiatowego programu ochrony zdrowia psychicznego.
9. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.
10. Tworzenie odpowiedniej infrastruktury mieszkaniowej zwłaszcza mieszkań chronionych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

1. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez systematyczną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Objęcie pracą socjalną osób bezrobotnych (ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych kobiet), aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia im wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa i zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmującej m.in. upowszechnianie ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach i kursach umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych, organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, robót publicznych i prac społecznie użytecznych.

4. Systematyczne doszkadzanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania instrumentów w pracy socjalnej – kontraktów socjalnych oraz ekonomii społecznej.
5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy m.in. poprzez opracowanie i wdrożenie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej.
6. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Centrum Integracji Społecznej, spółdzielnie socjalne itp.
7. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.
8. Bieżący monitoring ofert programowych mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu i innych substancji uzależniających.
5. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej, w szczególności osób młodych, odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły, Ośrodek Profilaktyki i Wspierania Rodziny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi może przyczynić się do skuteczniejszego wspierania mieszkańców. Ograniczona współpraca z sektorem pozarządowym na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel strategiczny 3.

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Cele szczegółowe:

1. Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnik integracji lokalnej.
2. Rozszerzanie współpracy pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczne doszkadzanie pracowników socjalnych.
3. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą o pomocy społecznej.
4. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez Internet.
5. Doskonalenie jakości pracy ośrodka pomocy społecznej poprzez ocenę pracy i rozwój kadr.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
2. Opracowanie i realizacja rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.
3. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
5. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
6. Zwiększenie koordynacji działań organizacji pozarządowych już funkcjonujących na terenie gminy poprzez systematyczny przepływ informacji o podejmowanych inicjatywach, regularne spotkania oraz wymianę doświadczeń.
7. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca burmistrza, kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez burmistrza.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,
 - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:

- udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
- udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część

danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiągniętych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczająca na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty MGOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej

w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań.

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.